

Löneläget

December 2024

Innehåll

Sammanfattning	3
Löner	4
Översikt: Från avtalslön till arbetskostnad	8
Översikt: Reallöneökningar och lönebildning	11
Konkurrenskraft	15
Översikt: Löner, priser och marginaler	19
Konjunktur	22
Priser och valuta	25
Appendix: Diagram och tabeller	28
Noter	33
Tabell- och diagramförklaringar	34

Medlingsinstitutet ansvarar för den statliga medlingsverksamheten, den officiella lönestatistiken och har till uppgift att verka för en väl fungerande lönebildning.

I Medlingsinstitutets uppdrag ingår bland annat att sammanställa och tolka statistik som är av betydelse för lönebildningen samt att följa utvecklingen av löner i Sverige och i omvärlden.

Löneläget beskriver översiktligt löneutvecklingen i Sverige och omvärlden, konkurrenskraften samt konjunktur-, inflations- och valuta-utvecklingen.

Analyserna i *Löneläget* december 2024 bygger på den statistik som fanns tillgänglig till och med den 16 december 2024.

Publiceringsdatum: 18 december 2024

Rapportförfattare: Petter Hällberg

Sammanfattning

De nominella lönerna i Sverige ökade med 3,7 procent i årstakt det tredje kvartalet, nästan lika snabbt som i USA, men långsammare än i euroområdet. I alla tre områden är lönerna justerat för inflation (reallönerna) fortsatt något lägre än 2019.

Högre löneökningstakt i euroområdet

Enligt Medlingsinstitutets modellskattning ökade de svenska lönerna med 3,7 procent det tredje kvartalet 2024 enligt internationellt jämförbar lönestatistik (LCI). Det kan jämföras med ökningstakten i USA på 3,9 procent, och 4,7 procent i euroområdet

Lönen per timme ökar snabbare i euroområdet än i Sverige. Men arbetskostnadstrycket skiljer sig mindre åt mellan Sverige och eurorådet enligt andra mått på arbetskostnadsutvecklingen (se "Översikt: Från avtalslön till arbetskostnad").

Inte så långt kvar till återställda reallöner

Konsumentpriserna har ökat med 20 procent sedan 2019 i såväl Sverige som i euroområdet. Lönerna i euroområdet har ökat med drygt 19 procent, det vill säga nästan lika mycket som priserna. I Sverige har lönerna ökat med sammantaget knappt 18 procent (se diagram).

Lägre inflation med långa löneavtal

I nuläget ser det ut som att reallönerna har längst kvar till att återställas till 2019 års nivå i länder med stark central normering och en löneledande sektor. Det är i länder som exempelvis Italien, Tyskland, Sverige, Danmark och Norge (se "Översikt: Reallöneökningar och lönebildning").

Nytt märke i april 2025

I Sverige löper industrins löneavtal ut i mars 2025. Det aktuella kostnadsmärket innebär för närvarande en årlig ökning av arbetskostnaden med 3,3 procent. I Tyskland har nya tvååriga löneavtal i metall- och elektronikindustrin med start i oktober tecknats under hösten. Dessa indikerar en avtalad löneökningstakt på ca 2,6 procent per år framöver (avsnitt: "Konkurrenskraft").

Starkare kostnadsmässig konkurrenskraft på medellång sikt trots svängig krona

Sedan 2023 har kronan pendlat mot euron och dollarn snarare än att uppvisa en tydlig trend (avsnitt "Priser och valuta"). De svenska löneökningarna har hållit nästan jämna steg med omvärlden sedan 2019. Sedan dess har dock kronan försvagats tydligt, vilket förbättrat den kostnadsmässiga konkurrenskraften på medellång sikt (avsnitt: "Konkurrenskraft").

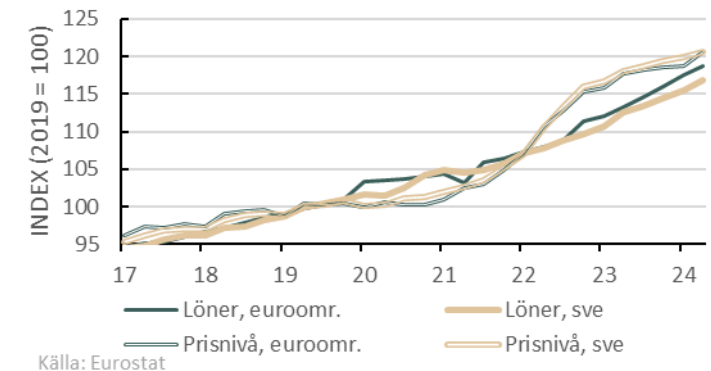
Lägre produktivitet och ökade arbetskostnader i industrin justerar ner marginalerna

Arbetskostnaderna ökar nu snabbare än företagens intäkter, vilket pressar marginalerna i både Sverige och euroområdet. Det beror främst på att priserna vänt nedåt i industrin. Utanför industrisektorn börjar det ske en normalisering i balansen mellan arbetskostnader och vinstmarginalerna (se "Översikt: Löner, priser och marginaler").

Fortsatt positiv syn på framtiden

Olika prognoser pekar liksom tidigare under året mot högre tillväxt 2025 och framåt, när en stabilt låg inflation, sänkta räntor och högre köpkraft får fart på konsumtionen och arbetsmarknaden (avsnitt: "Konjunktur").

Löner och konsumentpriser jämfört med 2019

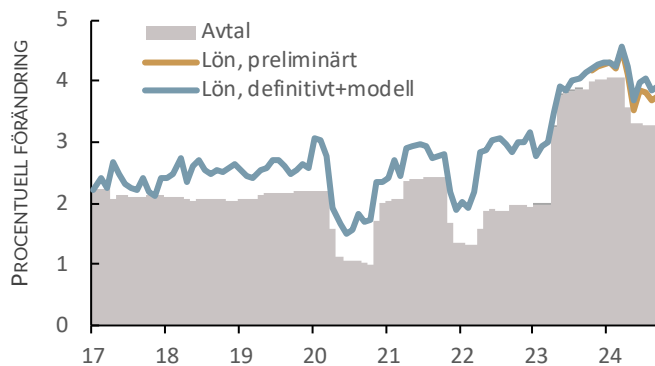
Löner

Enligt Medlingsinstitutets modellskattning ökade de svenska lönerna med 3,8 procent tredje kvartalet 2024 enligt internationellt jämförbar statistik (LCI), det vill säga mer än industrimärkets 3,3 procent. Lönerna i USA och i euroområdet steg med 3,9 respektive 4,6 procent.

I september steg lönerna med 3,9 procent

Enligt den officiella svenska lönestatistiken steg de svenska lönerna 3,9 procent i september 2024 jämfört med september 2023. Det vill säga 0,6 procentenheter mer än de centralt avtalade löneökningarna på 3,3 procent (se diagram 1). Marginalen mellan utgående och avtalad lön är i därmed linje med hur det sett ut under 2000-talet.

Diagram 1. Löner i Sverige t.o.m. sep. 2024

Källa: Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

För en utförligare beskrivning av statistiken och analyser av de senaste svenska månadsutfallen, se de löpande månadsrapporter över löneutvecklingen som publiceras på Medlingsinstitutets webbplats.¹

Nytt industrimärke efter mars 2025

Det kostnadsmärke som berör i princip hela arbetsmarknaden innebär fram till mars 2025 ca 3,3 procent i årlig ökningstakt av arbetskostnaderna. Drygt 3,4 miljoner anställda står nu inför nya avtalsförhandlingar.

Liksom tidigare avtalsrörelser kommer våren att vara den mest intensiva perioden. De flesta avtal löper ut den sista mars, inklusive många avtal inom ramen för Industriavtalet. Även under april förfaller en stor mängd avtal.

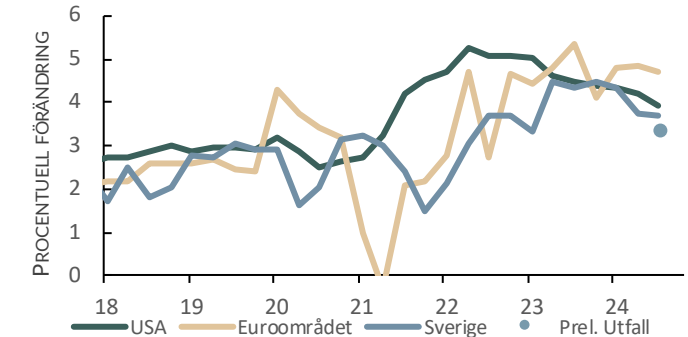
Vanligtvis tecknar parterna inom industrin avtal först, vilket sätter en kostnadsram som resten av arbetsmarknaden sedan anpassar sig efter.

Omvärldens löner ökar något snabbare

Inför den stundande avtalsrörelsen är det ofta av intresse att jämföra utvecklingen i Sverige med den i omvärlden. Den internationellt jämförbara lönen (LCI) väntas ha ökat med 3,7 procent det tredje kvartalet enligt Medlingsinstitutets modellskattning. Det är långsammare än i USA, där lönerna ökade med 4,2 procent. Till euroområdet skilde det ytterligare och lönerna ökade med 4,6 procent.

Löneökningstakten i USA har succesivt dämpats sedan den starka uppgången som påbörjades 2021. I Sverige har det

Diagram 2. Löner internationellt

Källa: BLS och Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

lägre industrimärket dämpat löneökningstakten från och med det andra kvartalet. I euroområdet har däremot löneökningstakten pendlat omkring 4,5 procent i ungefär två år, efter den nästan helt avstannade utvecklingen under våren det andra pandemiåret (2021).

Räknat under de senaste fyra kvartalerna fram till och med det tredje 2024 har lönerna i Sverige ökat nästan lika snabbt som i USA och euroområdet (se diagram 2). Enligt de senaste fyra kvartalens löneutfall har löneökningstakten varit nästan densamma i Sverige (4,1 procent) som i USA (4,2 procent), medan den var något högre i euroområdet (4,6 procent). Skillnaden består dock inte fullt ut om man räknar med andra typer av lönemått (se "Översikt: från avtalslön till arbetskostnad").

Som nämns ovan är löneökningstakten 3,7 procent det tredje kvartalet 2024 en modellskattning. Det preliminära utfallet uppgick till 3,4 procent men väntas alltså revideras

upp när retroaktiv lön betalats ut (se rutan "Modelljustering av löneökningstakten enligt LCI" i slutet av avsnittet).

Det kan finnas flera faktorer som ligger bakom den snabbare löneökningstakten i många länder (se tabell 1). Ett exempel är att mindre samordnade löneökningar sammanföll med snabbare lönehöjningar när den tidigare branta inflationsuppgången ägde rum. Se mer i "Översikt: Från avtalslön till arbetskostnad" nedan.

Tabell 1. Löneökningar (procent). Tredje kvartalet 2024 jämfört med andra tredje kvartalet 2023.
(Genomsnittlig årlig förändring 2020-2024kv3 inom parantes.)

	Nominell lön	Reallön
Sverige	3,7* (3,2)	2,4* (-0,7)
Euroområdet	4,7 (3,6)	2,5 (-0,2)
USA	3,9 (4,0)	1,3 (-0,2)
Storbritannien	4,5 (4,9)	2,4 (0,3)
Norge	3,7 (3,7)	1,2 (-0,4)
Belgien	2,6 (4,0)	-2,0 (0,0)
Danmark	4,1 (2,6)	2,9 (-0,4)
Finland	2,7 (2,6)	1,9 (-0,4)
Frankrike	2,7 (3,2)	0,6 (-0,2)
Italien	4,9 (2,1)	3,6 (-1,3)
Nederländerna	5,7 (4,3)	2,3 (-0,1)
Portugal	8,0 (5,2)	5,5 (1,9)
Spanien	4,5 (3,2)	2,1 (-0,2)
Tyskland	4,1 (3,5)	1,9 (-0,7)
Österrike	9,9 (5,7)	7,3 (0,9)

*) Modellskattningar. Preliminär ökningstakt för nominell respektive real lön var 3,4 respektive 2,1 procent. Se rutan "Modelljustering av löneökningstakten enligt LCI".
Källor: Eurostat, BLS, ONS och Statistisk sentralbyrå. Tabellförklaringar sist i rapporten.

Sverige i takt med de stora europeiska länderna 2020 och framåt

Ser man på den samlade löneutvecklingen från pandemin 2020 fram till tredje kvartalet i år, har lönerna i euroområdet stigit med den genomsnittliga årstakten 3,6 procent, vilket var något snabbare än i Sverige där lönerna ökat med i genomsnitt 3,2 procent per år (se tabell 1). I större länder som Tyskland, Frankrike och Spanien har lönerna ökat med i genomsnitt 3,2–3,5 procent per år, det vill säga inte långt från den svenska löneutvecklingen.

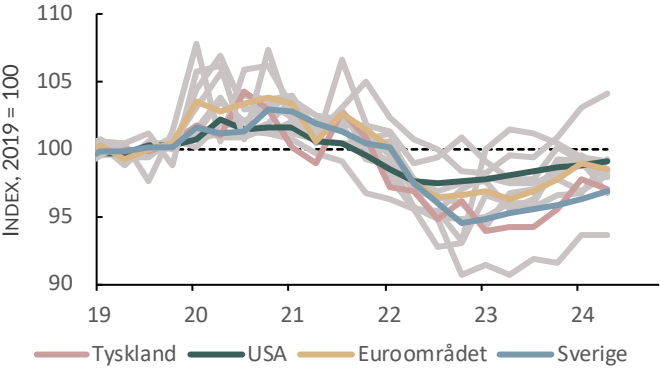
Stort reallönetapp men det vänder uppåt

De senaste åren har reallöneutvecklingen, det vill säga löneökningar justerade för inflationen, pekat uppåt på bred front, åtminstone kvartal för kvartal (se diagram 3). Reallö- nerna steg i alla jämförda länder under det andra kvartalet

jämfört med förra året, utom i Belgien (se tabell 1 och dia- gram A1–A12 i appendix). Lönerna i Belgien är anpassade till den senaste inbromsningen av inflationen, men ef- tersom inflationen har tagit fart igen där minskade reallö- nerna märkbart det tredje kvartalet.

I Sverige förväntas reallönerna ha stigit med 2,4 procent under det andra kvartalet när statistiken blir definitiv (pre- liminärt 2,1 procent).

Diagram 3. Reallöner

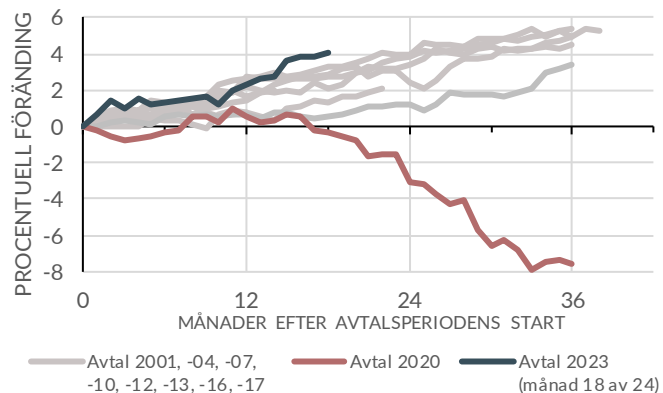
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Stark reallöneuppgång sedan märket 2023

För Sverige är det inte bara reallönens förändring under 12 månader som är intressant. Om man i stället följer reallöneutvecklingen från det att det nuvarande industrimärket fastställdes i början av 2023, ser vi en ökning av reallönerna med över 4 procent under en 18 månaders-period. Det är den snabbaste reallöneökningen vid motsvarande tidpunkt under hela 2000-talet (se diagram 4).

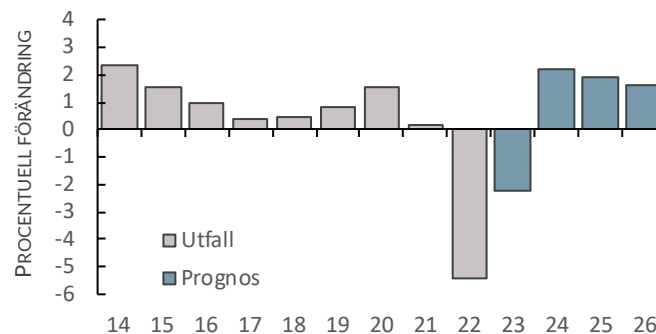
Reallöneutvecklingen kan väntas bli fortsatt positiv i när-tid. (KPIF) steg med 1,9 procent i november, nära inflationsmålet. Prognoser för både löneökningar och priser indikerar samtidigt att lönerna kommer att öka i en takt som överstiger inflationen under den närmaste tiden. Om dessa prognoser håller, förväntas reallönerna stiga med i genomsnitt 1,8 procent årligen under de kommande två åren i Sverige. (se diagram 5 och avsnitten 'Konjunktur' samt 'Priser och valuta').

Diagram 4. Reallöner (KPIF)

Källa: Medlingsinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 5. Reallöner

Källa: Medlingsinstitutet, SCB och svenska prognosinstitutet.
Diagramförklaringar sist i rapporten.

Löneindikatorer

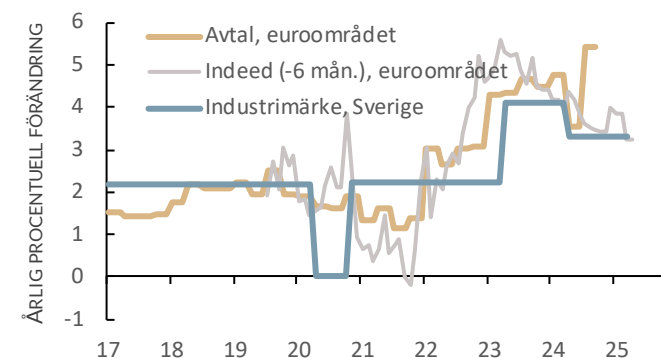
I Sverige ligger industrimärket på 3,3 procent för det andra kvartalet i år och fram till första kvartalet 2025, då avtalen för en stor mängd anställda löper ut (se diagram 6).

I euroområdet steg de avtalade löneökningarna kraftigt under det tredje kvartalet. Men eftersom dessa även föll kraftigt det andra kvartalet är sannolikt en stor del av uppgången en effekt av att de avtalade lönerna inte alltid förnyas under samma kvartal mellan de olika åren.

Det är möjligt att de avtalade löneökningarna blir mer återhållsamma framöver. En indikation på detta är rekryteringsföretaget Indeeds mätningar av annonserade löner, som ofta fungerar som en förvarning för utvecklingen av avtalade löner med ungefär ett halvårs eftersläpning. Ökningstakten för denna indikator har gradvis avtagit – från toppnivåer på runt 5 procent för några år sedan till drygt 3.

procent. Den senaste månadsnoteringen var en ökning på 3 procent (se diagram 6).

Diagram 6. Indikatorer för lön

Källa: Nationella statistikbyråer via Macrobond. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Modelljustering av löneökningstakten enligt LCI

De internationellt jämförbara lönerna (LCI) baseras delvis på den nationella lönestatistiken (konjunkturlönerna), men skiljer sig åt i vissa avseenden. Till exempel beräknas inflytandet från småföretag (1–4 anställda) i LCI annorlunda, och arbetade timmar får ett annat genomslag bland privata tjänstemän. Uppgifterna om löner och timmar från konjunkturlönestatistiken är därutöver preliminära under 12 månader och uppdateras löpande, vilket också leder till revisioner av LCI.

Den preliminära ökningstakten LCI avseende Sverige underskattas systematiskt, särskilt under kvartal två, då många har lönerevision på arbetsmarknaden. Detta eftersom retroaktiva löner gör att den slutgiltiga löneökningstakten blir högre än den preliminära.

För den svenska nationella statistiken (konjunkturlönerna) redovisar Medlingsinstitutet löpande modellskattningar av den definitiva löneökningstakten. Genom att använda dessa skattningar kan vi också beräkna hur mycket det preliminära utfallet i LCI sannolikt kommer att revideras upp på grund av retroaktiva löner.

För det tredje kvartalet 2024 visade det preliminära utfallet i LCI en löneökning på 3,4 procent. En modellskattning, som tar hänsyn till retroaktiva löner, indikerar dock att lönerna egentligen ökade med 3,7 procent.

Denna skattning bör tolkas med försiktighet. För det första eftersom prognoserna för retroaktiva löner är osäkra i sig. Dessutom finns statistiska osäkerheter i sambandet mellan

revideringarna i LCI och skattningar av konjunkturlönernas revideringar. De löpande uppdateringarna av arbetade timmar har inte beaktats, och även dessa uppdateringar kan ibland leda till revideringar av statistiken. Trots dessa osäkerheter har emellertid skillnaderna mellan modellskattningarna och de slutliga revideringarna i LCI varit små och utan systematisk snedvridning för perioden 2011–2023, jämfört med skillnaderna mellan de preliminära och de definitiva statistikutfallen.

Översikt: Från avtalslön till arbetskostnad

Löneutvecklingen är en ekonomisk faktor som bland annat samspelar med inflationen, penningpolitiken och konkurrenskraften. Att analysera och jämföra löner enligt flera olika mått – såsom centralt avtalad lön, utgående lön, totala arbetskostnader och arbetskostnader justerade för produktivitet – ger en mer nyanserad förståelse av vilket typ av lönetryck som råder.

Den högre takten består

Efter en period då löner och arbetskostnader ökat med drygt 2 procent fram till 2019 har dessa nu ökat i en snabbare takt än så. I euroområdet ökar löner och arbetskostnader med olika mått med över 4 procent (se diagram 7). I Sverige ökar avtalade och utgående löner per timme med drygt 3 eller knappt 4 procent i årstakt, medan totala arbetskostnader per anställd ökar lika snabbt som i euroområdet (se diagram 8).

I tabell 2 jämförs flera mått på hur snabbt löner och arbetskostnader stigit på senare tid, se även en beskrivning av de olika måtten nedan.

Mått på löne- och arbetskostnadsökningar

Lön: Detta är den direkta, utgående, ersättningen för ett visst arbete, exempelvis per timme eller i form av månadslön. Löneutvecklingen är med andra ord prisutvecklingen för en genomsnittlig arbetad timme bland de anställda.

Avtalade löner: I Sverige och många europeiska länder har centrala kollektivavtal en stor betydelse för löneutvecklingen. Avtalade löner är en viktig indikator för den underliggande löneutvecklingen.

Jämfört med faktiska löner, som påverkas av personalomsättning, säsong, övertid med mera, kan de avtalade lönerna ge mer renodlade signaler om företagens möjligheter att bära ökade lönekostnader, samt löntagarnas arbetsmarknads- och förhandlingsläge.

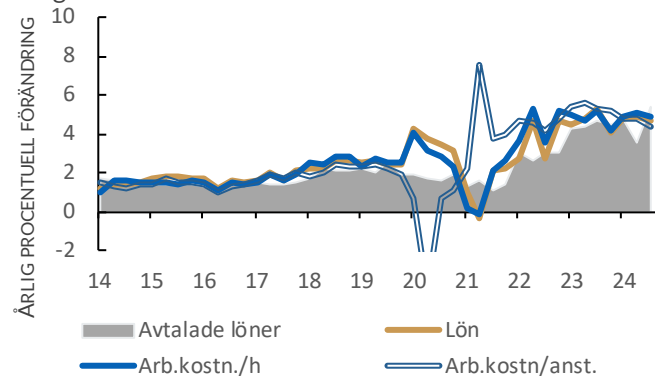
Löneökningar enligt centrala avtal påverkas inte heller av de statistiska mätproblem som drabbat utgående löner i samband med olika krisåtgärder eller snabba personalförändringar. Avtalade löneökningar avser dock inte alla anställda, eftersom vissa arbetsgivare inte tecknar kollektivavtal. Det är inte heller ovanligt att avtalen saknar specificerade löneökningar.

Arbetskostnaden (eller total kompensation) per anställd:

Den totala kostnaden för arbetsgivaren, liksom den totala kompensationen ur den anställdes perspektiv, inkluderar inte bara lönen utan också sådant som arbetsgivaravgifter och fasta förmåner.

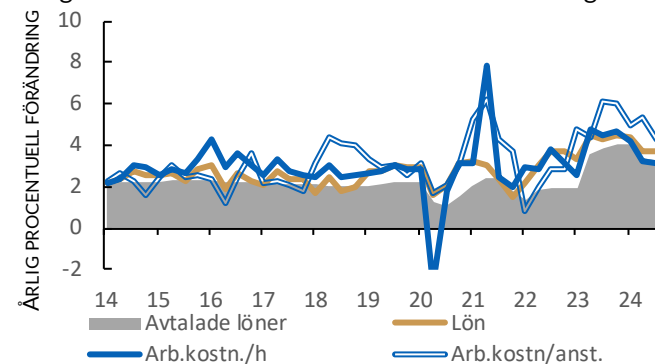
I Europa analyseras ofta lönetrycket utifrån total kompensation per anställd. Det måttet är inte helt jämfört med den officiella statistiken för löneutveckling, som mäter intjänad lön per timme. Delvis för att det finns kostnader/förmåner

Diagram 7. Indikatorer för lönekostnader i euroområdet

Källa: ECB och Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 8. Indikatorer för lönekostnader i Sverige

Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

som kan förändras oavsett hur den underliggande löneutvecklingen ser ut, men inte minst för att förändringar i de anställdas medelarbetstid påverkar hur mycket som i genomsnitt betalas ut till varje anställd.

Enhetsarbetskostnad: De anställdas arbetskostnader i förhållande till hur många varor eller tjänster som produceras. Om lönerna stiger men arbetskraftens produktivitet inte ökar i samma takt, blir varje enhet dyrare att producera.

Löner skiljer mer än totala arbetskostnader

Under de senaste fyra kvartalen (fjärde kvartalet 2023 – tredje kvartalet 2024) har löner och arbetskostnader ökat i snabbare takt både i Sverige och euroområdet. Denna utveckling är en tydlig förändring jämfört med perioden innan pandemin, då inflationen var stabil och låg, ofta under 2 procent. Skillnaderna mellan Sverige och euroområdet varierar dock beroende på vilket mått man studerar.

Avtalade och utgående löner

De centralt avtalade lönerna har ökat betydligt snabbare i euroområdet än i Sverige det senaste året (se tabell 2). Samtidigt har utgående löner, som inkluderar all faktisk lön inklusive löneglidning, ökat något snabbare i Sverige än de avtalade lönerna (se avsnittet "Löner"). Denna skillnad i förväntad "löneglidning" är förhållandevis stabil över tid och det är viktigt att beakta den vid jämförelser mellan Sverige och omvärlden.

Jämfört med tiden före pandemin har löne- och arbetskostnadsutvecklingen tagit ett märkbart steg uppåt i båda

områdena i samband med den höga inflationen. Ökningen har emellertid varit betydligt starkare i euroområdet. Det gäller särskilt utgående löner, som ökat snabbare i euroområdet än i Sverige, även om skillnaden är något mindre än för de avtalade lönerna.

Totala arbetskostnader och enhetsarbetskostnader

Också när det gäller de totala arbetskostnaderna per anställda, som inkluderar löner, förmåner och arbetsgivaravgifter samt arbetsinsatser, har euroområdet sett ett större uppsving än Sverige. Under många år före pandemin ökade arbetskostnaderna snabbare i Sverige, men denna trend har nu vänt.

När vi justerar arbetskostnader för produktivitetsutvecklingen, så kallade enhetsarbetskostnader, har de ökat lika snabbt i Sverige som i euroområdet de senaste fyra kvartalen. Det är en förändring jämfört med åren innan pandemin, då Sveriges enhetsarbetskostnader ökade snabbare. Samtidigt har inflationen nu avtagit betydligt och ligger långt ifrån tidigare nivåer på nära 5 procent. Detta innebär att företagen inte har kompenserat sig för ökade arbetskostnader genom att höja priserna i samma utsträckning (se "Perspektiv: löner, priser och marginaler").

Tabell 2. Mått på löner och arbetskostnader

	(1) 2023 kv4 - 2024q3	(2) 2013-2019 (inflation: knapp 2 procent)	Skillnad (1) och (2)
Centralt avtalad lön per timme			
Sverige	3,7	2,2	1,5
Euroområdet	4,6	1,7	2,9
Lön per timme			
Sverige	4,1	2,4	1,7
Euroområdet	4,7	1,8	2,9
Arbetskostnad / "kompensation" per anställd			
Sverige	5,1	2,6	2,5
Euroområdet	5,1	1,7	3,4
Enhetsarbetskostnad			
Sverige	5,5	2,0	3,5
Euroområdet	5,6	1,3	4,3
Enhetsarbetskostnad exkl. industrisektorn			
Sverige	2,9	1,3	1,6
Euroområdet	4,5	1,4	3,1

Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet.

Industrin och övriga ekonomin

Skillnaderna mellan Sverige och euroområdet blir tydligare om industrisektorn exkluderas från beräkningarna. Utanför industrin har arbetskostnadstrycket varit högre i euroområdet än i Sverige. Detta är särskilt intressant eftersom industrin spelar en central roll i Sverige och är starkt beroende av den internationella marknaden, där företagen är pristagare och har begränsade möjligheter att höja priserna.

Översikt: Reallöneökningar och lönebildning

Reallönerna har utvecklats olika i USA och bland europeiska länder sedan 2019. Länder med en löneledande sektor och centraliserade löneförhandlingar, som i Norden, har i många fall haft en något långsammare reallöneutveckling. Däremot finns ett samband 2020-2024 där långa avtalsperioder är förknippade med lägre prisökningar.

Sverige har haft en långsammare löne- och arbetskostnadsutveckling än euroområdet de senaste åren, och den svenska reallöneutvecklingen har tillhört de svagare. Skillnaden är dock inte dramatisk. Euroområdet består av många länder, och löneutvecklingen har varierat kraftigt. En central fråga är varför reallönerna har ökat snabbare i vissa länder än i andra, och om det kan kopplas till att lönebildningsmodellerna skiljer sig åt.

Det är viktigt att notera att lönebildningsmodeller inte automatiskt påverkar nivån på hur snabbt lönerna stiger och kan heller inte ensamt förklara relationen mellan löneökningarna och inflationen.

Så görs jämförelsen

Den här analysen omfattar 14 västeuropeiska länder, rangordnade efter reallöneutvecklingen sedan 2019, se tabell 3. Tabell 3 inkluderar även några utvalda indikatorer för ländernas lönebildningsmodeller enligt OECD:s klassificering.

Genom att utgå från 2019 tar vi hänsyn till tillfälliga effekter under och efter pandemin, kriget i Ukraina och energikrisen. Den snabba inflationsuppgången under 2022 ledde till kraftiga försämringar av reallönerna i de flesta länder. Men det är inte helt lämpligt att utgå från just det året när löneutvecklingen analyseras. Under pandemiåren 2020–2021 bromsade lönerna in kraftigt av ekonomiska skäl, vilket i många fall skapade en rekyl uppåt som inte direkt kan kopplas till löneförhandlingsmodeller. Genom att istället utgå från 2019 och jämföra med de senaste löne- och prisnivåerna försvinner sådana tillfälliga effekter i stor utsträckning.

Länder med mest nedpressade reallöner

Det finns skillnader mellan länder som **Sverige, Norge, och Danmark**, där reallönerna utvecklats svagt (se tabell 3). Men övergripande sätter industrisektorn en lönenorm genom centraliserade förhandlingar. Denna modell, som ofta kallas "mönsterförhandlingar", innebär att industrins avtal fungerar som riktmärke för övriga sektorer. Normeringen syftar till att balansera konkurrenskraft och löneökningar, men i den senaste perioden har detta sammanfallit med en

negativ reallöneutveckling. Även i **Tyskland** sker en viss centralisering, främst på branschnivå, snarare än samordning för hela arbetsmarknaden. I till exempel Sverige påverkas lönerna på liknande sätt på hela arbetsmarknaden när industrin tecknat avtal. Så sker inte direkt i Tyskland där industrins lönenormerande inverkan har försvagats, även om den inte helt har försvunnit.²

Det är dock i **Italien**, med en något annorlunda modell, som reallönerna minskat allra mest (se tabell 3). Även där spelar dock normering via centrala parter en stor roll. Lönebildningen präglas liksom i stora delar av Nordeuropa av avtal som täcker en stor andel anställda. Dessutom sker något som liknar den nordiska samordningen, men den är inte lika formellt avtalad. Industrin spelar en viktig roll i den italienska lönebildningen, men det är inte alltid industrisektorn som sätter riktmärket för lönerna. Den informella samordningen har emellertid varit förenlig med att Italien, som under flera decennier haft en jämförelsevis svag produktivitetstillväxt, har undvikit en hög nominell löneökningstakt, som annars kunde ha försämrat landets konkurrenskraft ytterligare.

Frankrike är ett annat land där reallönerna ännu inte återhämtat sig helt till 2019 års nivå. Här saknas den starka samordning som präglar Norden, vilket i teorin borde möjliggöra snabbare löneökningar. Men Frankrikes negativa produktivitetstillväxt 2020–2024 har sannolikt dämpat löneökningarna och försvagat reallönerna ytterligare (se tabell A5a i appendix).

Tabell 3. Reallöner, inflation och lönebildningsmodell

	Reallöneförändring (%) 2019-2024 kv3	Konsumentpris- förändring (%) 2019-2024 kv3	Löne- förändring (%) 2019-2024 kv3	Avtals- längd (snitt, månader)	Huvudsaklig lönesättning (OECD:s klassificeringskod)	Typ av samordning (OECD:s klassificeringskod)
Portugal	9,7	18,7	30,2	38	Lokalt / <u>mönster</u> (2)	Centraliserad* (3)
Österrike	6,8	25,2	33,7	12	Normerande nivå (4)	Centraliserad (2)
Finland	2,4	15,5	18,3	36	Rekommendation (3)	Centraliserad (2)
Storbritannien	1,9	24,4	26,3	18	Lokalt / <u>mönster</u> (0)	-
USA	-0,4	22,9	22,4	0	Lokalt / <u>mönster</u> (0)	-
Spanien	-0,4	18,4	18,0	36	Rekommendation (3)	Starkt centraliserad (4)
Belgien	-0,9	22,4	21,3	24	Normerande nivå* (5)	Statlig inverkan (5)
Danmark	-1,6	16,8	15,0	36	Normerande nivå (4)	Centraliserad (2)
Frankrike	-1,6	18,1	16,3	12	Lokalt / <u>mönster</u> (2)	Statlig signal (1)
Nederländerna	-1,9	26,3	24,0	20	Normerande nivå (4)	Centraliserad* (3)
Sverige	-2,2	20,4	17,8	36	Normerande nivå (4)	Centraliserad (2)
Norge	-2,4	21,4	18,5	12	Normerande nivå (4)	Centraliserad (2)
Tyskland	-3,9	23,1	18,3	24	Normerande nivå (4)	Centraliserad (2)
Italien	-4,8	18,4	12,6	36	Rekommendation (3)	Centraliserad* (3)

Värden för 2018. Se tabell 4 för kodförklaring. Reallöneutveckling baserat på kvoten (löneindex/prisindex). Detta kan skilja sig från skillnad i förändring mellan respektive index. I beräkningen bygger löneutvecklingen Labour Cost index (EU-länder), Employment Cost index (USA) , lönekostnadsindex i Norge och Lönvecka i Storbritannien. Inflationen bygger på Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) i EU-länderna, KPI i USA, Storbritannien och Norge.
Källa: OECD/AIAS ICTWSS Database.

Tabell 4. Hjälpstabell till tabell 3

Kod	COORD (Samordning av lönebildning)	TYPE (Typ av samordning)
5	Bindande normer: Maximal eller minimal löneökning fastställs genom centraliserade förhandlingar eller statligt beslut.	Statligt påtvingad förhandling: Staten reglerar löner genom lag eller direkt intervention istället för förhandlingar.
4	Ikke-bindande riktlinjer: Rekommendationer från staten, centrala fackföreningar eller arbetsgivarorganisationer.	Statligt sponsrad förhandling: Staten underlättar förhandlingar, exempelvis genom sociala pakter som rör löner.
3	Procedurregler: Generella riktlinjer som relaterar till lönekrav, t.ex. koppling till inflation eller produktivitet.	Inter-associationella förhandlingar: Topporganisationer förhandlar mellan olika bransch- eller sektorsförbund.
2	Viss samordning: Mönster sätts av stora företag, sektorer eller statens lönepolitik för den offentliga sektorn.	Intra-associationella förhandlingar: Samordning inom en organisation utan formella regler (informell centralisering).
1	Fragmenterade förhandlingar: Förhandlingar sker främst på företagsnivå, utan större koordinering.	Mönsterförhandlingar: En bransch eller ett stort företag sätter normen för löner som andra sedan följer.
0	Ingen samordning: Inget specifikt system eller samordning av lönebildningen identifieras.	Statliga signaler: Staten påverkar löner genom signaler som t.ex. offentliga sektor löner eller minimilöner.

Källa: OECD/AIAS ICTWSS Database, kodförklaringar 2021.

Länder där reallönerna har ökat

I fyra länder har genomsnittslönen ökat mer än vad priserna ökat sedan 2019:

- Portugal
- Österrike
- Finland
- Storbritannien

Något starkt övergripande mönster kan dock inte sägas prägla dessa fyra ekonomier vad gäller lönebildningsmodell.

I **Portugal** präglas lönebildningen av svagare samordning än i till exempel Norden Branscher förhandlar separat, vilket gjort det möjligt för vissa sektorer att snabbt höja lönerna för att kompensera stigande levnadskostnader. Denna flexibilitet har kombinerats med en av de starkare produktivitetstillväxterna i Västeuropa under perioden 2020–2024 (se tabell A5a i appendix).

I **Österrike** har priserna, till skillnad från Finland, stigit mest i jämförelse med andra länder, samtidigt som reallönerna har ökat märkbart sedan 2019. Ett särdrag i den österrikiska lönebildningen är att industrifackens lönekrav mekaniskt kopplas till tidigare inflation och produktivitetstillsveckling. Anpassningen till inflationsuppgången sker med en viss fördröjning, vilket förklarar de nuvarande starka nominella löneökningarna som är en följd av den tidigare kraftiga inflationen (se diagram A11 i appendix).

Eftersom inflationen nu har sjunkit i Österrike är det rimligt att förvänta sig betydligt lägre lönepåslag i kommande

avtalsförhandlingar, särskilt eftersom industrins produktivitetstillsveckling har varit negativ sedan 2023 (se tabell A5b i appendix).

Vad gäller **Finland** är det som skiljer sig från övriga Norden kortfattat att industrin inte har samma särställning i att sätta en norm för löneökningarna. Men något som framför allt underlättat för de finska reallönerna att kunna öka till 2019 års nivå är även att konsumentpriserna inte stigit lika mycket som i de övriga länderna (se tabell 3).

Till sist sticker **Storbritannien** ut när det gäller lönebildningen i Europa. Här sker lönebildningen företagsnära och utan central samordning. Delvis till följd av Brexit 2021 har arbetsmarknaden varit het sedan ekonomin återöppnades, vilket i kombination med kraftig inflation har legat till grund för de snabbt uppjusterade lönerna.

Långa avtal förknippade med låg inflation

En intressant observation är att länder med längre avtal, i genomsnitt 36 månader, har uppvisat en tydligt lägre prisuppgång jämfört med länder med kortare avtalsperioder (se tabell 3). Undantaget är Portugal.

Exempelvis har priserna sedan 2019 ökat med 23 procent i länder med en genomsnittlig avtalslängd på 36 månader. I länder med kortare avtalsperioder är motsvarande ökning 18 procent. Utslaget per år innebär detta en genomsnittlig inflationstakt på 4,6 procent respektive 3,6 procent.

Däremot är det inget tydligt samband mellan långa avtal och hur snabbt lönerna ökat, varken för de nominella eller de reala lönerna.

Möjligen indikerar detta sammantaget att längre avtal skapar förutsättningar för att sätta löner som är mindre inflationsdrivande. Nivån på en "icke-inflationsdrivande" löneökning kan dock variera mellan länder, beroende på faktorer som produktivitetstillsveckling och andra strukturella skillnader.

Inverkan från höjda nationella minimilöner

Något som hänt utöver de gängse förhandlingarna mellan parterna är att de nationella minimilönerna tenderar att ha ökat mer än övriga löner på senare år. I exempelvis Portugal har den nationella minimilönen höjts kraftigt, även justerat för inflationen.³ Men det är inte troligt att det är en huvudförklaring till den starka reallöneökningen där. Det kan illustreras med exemplet Tyskland, där minimilönen ökat kraftigt, vilket inte hindrat att den sammantagna reallönen ökat långsammare än i de flesta andra länder.

Detta beror generellt på att även snabba minimilönehöjningar förvisso kan få stor påverkan för de som berörs, men de ger oftast ett relativt litet direkt bidrag till den genomsnittliga lönen på hela arbetsmarknaden. Anledningen är att de låga lönerna för de arbetstagare som berörs oftast utgör en marginell andel av den totala lönesumman i ekonomin. Så även om många låga löner ökar kraftigt i procent räknat, blir effekten på hela ekonomins löner därför begränsad.

För tidigt med bokslut

En central samordning i lönebildningen möjliggör att långsiktiga samhällsekonomiska konsekvenser av löneökningar beaktas. Det skapar en balans mellan kortsiktiga reallöneökningar och långsiktig produktivitsutveckling. En stark samordning kan leda till lägre arbetslöshet och en mer ansvarsfull lönebildning. På sikt har det också visat sig vara sammankopplat med högre produktivitet som i sin tur främjar just en stark reallöneutveckling, där de nordiska länderna stått sig väl de senaste decennierna.

Sedan 2019 har utvecklingen i Europa visat att lönebildningsmodeller, produktivitet och inflation samspekar på olika sätt. Länder med central samordning, som Norden och Italien, har haft en mer dämpad reallöneutveckling på senare år. Det är dock fortfarande oklart vilka de långsiktiga konsekvenserna av samordning och normering under höginflationsperioden kommer att få för den långsiktiga reallöneutvecklingen.

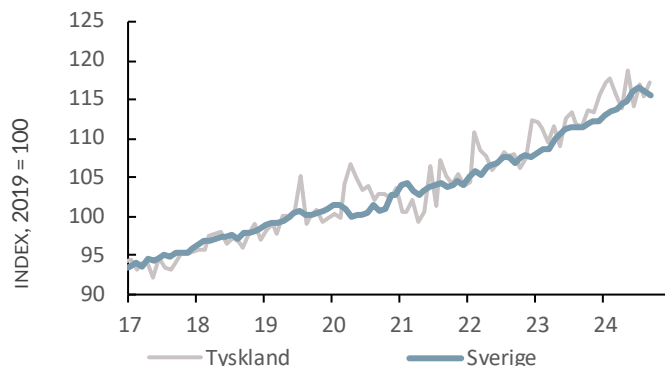
Konkurrenskraft

Sveriges kostnadsmässiga konkurrenskraft har förbättrats sedan 2020. Svenska löneökningar har varit i linje med utvecklingen i viktiga konkurrentländer, exempelvis Tyskland. Samtidigt har kronans långsiktiga försvagning och en snabbare ökning av industriproduktiviteten jämfört med många andra länder stärkt konkurrenskraften ytterligare. Under den senaste tiden har dock enhetsarbetskostnaderna ökat i ungefär samma takt i Sverige som i euroområdet.

Industrilöner i Sverige och Tyskland utvecklas parallellt

I Sverige är löneutvecklingen nära knuten till industrins förhandlingar, som i sin tur påverkas av flera faktorer. En

Diagram 9. Lön/h, tillverkningsindustrin

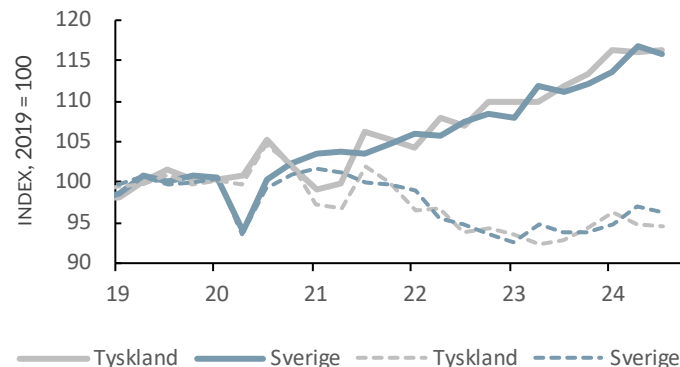
Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

sådan faktor är utvecklingen av internationella industrilöner, särskilt i Tyskland. De senaste åren har tyska löneutbetalningar visat stora kortsiktiga variationer på grund av engångsbelopp. Detta har lett till att lönerna vissa månader är tillfälligt höga för att sedan återgå till tidigare nivåer. Ser man däremot till genomsnittslönerna över tid, följer industrilönerna i Sverige och Tyskland en liknande utvecklingsbana (se diagram 9).

Även reala löner i industrin har utvecklats nästan identiskt

Inflationstakten i Tyskland och Sverige har varit snarlik de senaste åren. Detta har resulterat i att reallönerna för anställda inom tillverkningsindustrin har utvecklats på ett nästan identiskt sätt i båda länderna (se diagram 10).

Diagram 10. Löner i tillverkningsindustrin

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Det är dock viktigt att understryka att en parallell löneutveckling mellan Sverige och andra länder inte nödvändigtvis innebär att svenska aktörer aktivt anpassar sig till omvärldens löner. Likheter kan lika gärna förklaras av att de ekonomiska förutsättningarna och förhandlingsläget har varit likartade i dessa länder..

Nytt centralt avtal på plats i Tyskland

I Sverige löper industrins avtal ut i mars 2025 men från och med oktober gäller nu nya avtal inom den tyska metall- och elektronikindustrin.

Nytt avtal mellan IG Metall och Gesamtmetall

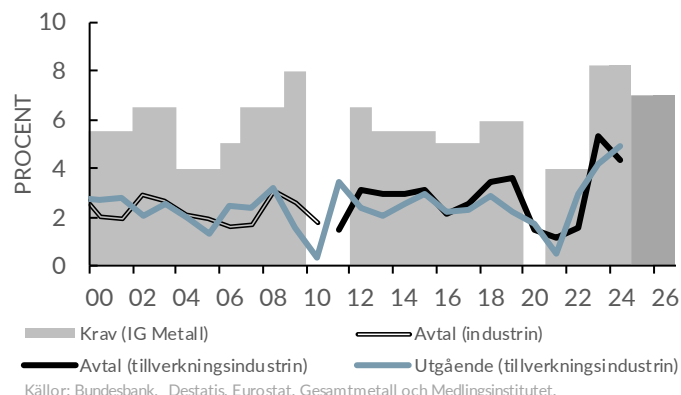
Det mest inflytelserika kollektivavtalet i Tyskland, mellan IG Metall och Gesamtmetall inom metall- och elektronikindustrin, löpte ut i september och nu är ett nytt avtal på plats. Det tecknades i november för en ny period med start 1 oktober 2024 till och med 30 oktober 2026.

Till en början var det enbart parterna i Bayern och i delstaterna längs Nord- och Östersjön, som tecknade avtal. Dessa första avtal faller in under kategorin "Pilotavtal", som sedan får starkt normerande inverkan på förhandlingar och avtal i övriga landet.

Totalt ska lönerna höjas med 5,1 procent. Men eftersom även det årliga engångsbeloppet (som faller ut en månad per år) ökar mer än så blir den sammantagna ökningen 5,5 procent. Avtalet är på 25 månader och den genomsnittliga årliga ökningstakten under löptiden uppgår därmed till ca 2,6 procent.

Det är långt mellan krav och utfall i Tyskland. Dels blir de centralt avtalade löneökningarna i regel betydligt lägre än de krävda. Dels är det inte ovanligt att de utgående genomsnittslönerna stiger långsammare än vad de centrala kollektivavtalen indikerar (se diagram 11). Inför denna förhandlingsrunda hade IG Metall krävt att lönerna skulle höjas med 7 procent på ett år.⁴ Medan arbetsgivarna Gesamtmetall erbjöd 1,6 procent per år.

Diagram 11. Löneökningar i tysk tillverkningsindustri

Stärkt kostnadsmässig konkurrenskraft

När efterfrågan på varor har avtagit har industrins arbetsproduktivitet utvecklats långsamt i Sverige, euroområdet och USA. En kombination av sjunkande produktivitet och stigande löner har på kort sikt drivit upp arbetskostnaden per producerad enhet, så kallade enhetsarbetskostnader (se tabell 2). Det är dock värt att notera att de kraftiga globala prisuppgångarna inleddes redan innan lönerna började stiga, vilket har lett till att intäkterna per producerad enhet ökat snabbare än arbetskostnaderna under de senaste åren.

I Sverige steg industrins produktivitet fram till 2023 betydligt snabbare än i många andra länder. Trots att produktiviteten sedan 2019 fortfarande ligger över nivån i de flesta länder, skedde en kraftig inbromsning under det senaste året. Detta har resulterat i att de svenska

enhetsarbetskostnaderna på senare tid har ökat i en snabbare takt än i euroområdet och i USA. Tar man däremot hänsyn till kronans försvagning, har enhetskostnaderna i euroområdet stigit snabbare när de räknas i gemensam valuta (se tabell 2).

Samtidigt har den svenska industrins produktivetsutveckling sedan 2020 varit starkare än i de flesta andra länder, vilket har begränsat ökningen av enhetsarbetskostnaderna. Endast Danmark, Spanien och Storbritannien har haft en snabbare produktivetsökning under samma period (se tabell A5b i appendix). Om man dessutom justerar för kronans försvagning, har Sveriges enhetsarbetskostnader ökat ännu långsammare jämfört med omvärlden.

Sammanfattningsvis har den svenska industrins kostnadsmässiga konkurrenskraft stärkts på medellång sikt, från 2020 och framåt. Svenska löneökningar har varit i

Tabell 5. Enhetsarbetskostnader i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod.

	2024 kv 3	2023- 2024	2020- 2024	2013- 2019
Nationell valuta				
Sverige	5,3	9,5	2,2	1,3
Euroområdet	5,2	7,3	2,7	0,4
USA	1,8	4,1	3,2	1,2
Gemensam valuta (SEK)				
Sverige	5,3	9,5	2,2	1,3
Euroområdet	3,5	10,6	4,5	3,3
USA	-5,1	5,1	6,1	6,8

Källor: Eurostat, BLS, ONS och Statistisk sentralbyrå. Tabellförklaringar sist i rapporten.

nivå med andra länder, medan en svagare krona och en relativt stark produktivetsutveckling har ytterligare stärkt konkurrenskraften.

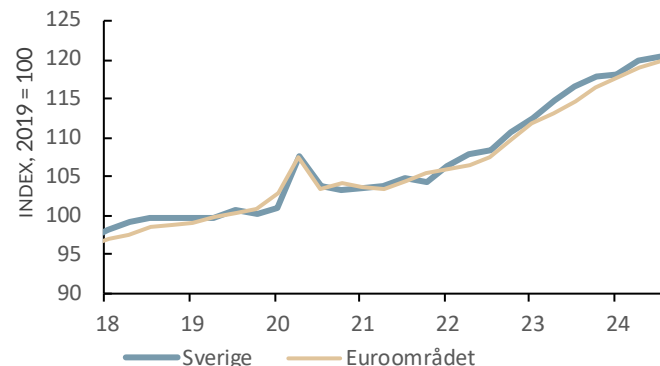
Leder lönerna till högre inflation?

När analysen av enhetsarbetskostnader utvidgas från den konkurrensutsatta industrin till hela ekonomin blir samspelet mellan arbetskostnader, produktivitet och inflation desto viktigare. Om lönerna stiger utan motsvarande ökning i produktivitet kan företagen tvingas höja sina priser för att behålla lönsamheten.

Sedan 2020 har svenska löner ökat i ungefär samma takt som i Tyskland, Frankrike och inte långt från euroområdet (se avsnittet "Löner"). Produktivetsutvecklingen har också varit likartad, vilket innebär att arbetskostnaden per producerad vara eller tjänst har ökat i ungefär samma takt i Sverige (3,8 procent) som i euroområdet (3,6 procent) (se tabell A6a i appendix).

Även under den senaste tiden, från och med 2023, är skillnaderna mellan Sverige och euroområdet små. Enhetsarbetskostnaderna har i genomsnitt stigit med 5,5 procent per år i Sverige, jämfört med 5,6 procent i euroområdet (se tabell A6a i appendix). Denna parallella utveckling illustreras tydligt i diagram 12, där det framgår hur enhetsarbetskostnaderna har ökat i stort sett lika snabbt i båda regionerna.

Diagram 12. Enhetsarbetskostnad i hela ekonomin

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

På lång sikt utvecklas enhetsarbetskostnaderna vanligtvis i ungefär samma takt som priserna, och båda har stigit snabbt under de senaste åren. Att enhetsarbetskostnaderna har ökat med över 5 procent i årstakt på senare år, är en markant uppgång jämfört med låginflationsperioden 2013–2019, då de steg med endast 1–2 procent per år (se tabell A6a).

När enhetsarbetskostnaderna ökar snabbt kan företag behöva höja priserna för att skydda sina vinstmarginaler. Sambandet är dock inte alltid ensidigt – det är inte givet att stigande arbetskostnader driver priserna. Sambandet kan också gå i motsatt riktning. När de senaste årens kriser avlöste varandra steg priserna först, vilket i sin tur pressade upp lönerna och därmed enhetsarbetskostnaderna till de nuvarande nivåerna.

Den stora frågan framöver är om de stigande arbetskostnaderna kommer att göra det svårare för företagen att

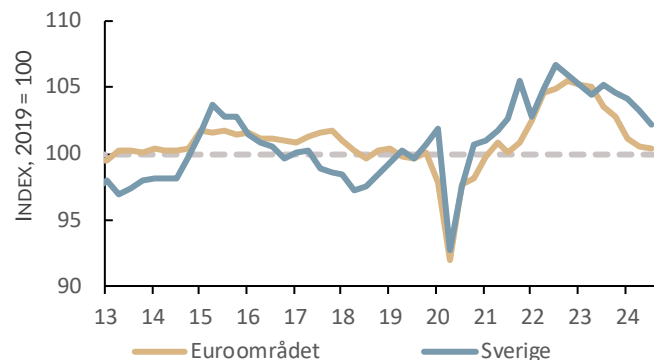
hålla priserna nere, eller om den avtagande inflationen i sin tur kommer att bromsa löneökningstakten. Företagen har även andra sätt att hantera kostnadsökningar, exempelvis genom att minska övriga utgifter eller acceptera lägre vinstmarginaler.

Vinstandelen minskar gradvis

Företagens marginaler kan mätas på flera sätt. Ett vanligt mått är vinstandelen, som beskriver hur stor andel av företagets överskott (intäkter minus kostnader för insatsvaror) som återstår efter att arbetskostnader har betalats ut. Det är ett förenklat mått som inte tar hänsyn till räntekostnader eller avskrivningar för maskiner och annan utrustning som slits över tid och behöver ersättas.

Sedan 2021 har intäkterna i genomsnitt ökat snabbare än löneutbetalningarna. En viktig orsak har varit att efterfrå-

Diagram 13. Vinstandel

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

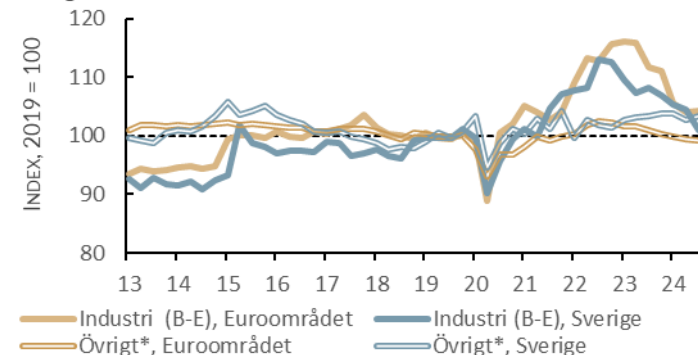
gan på varor har överstigit utbudet vid de rådande priserna. Detta har resulterat i en tydlig ökning av företagens vinstandelar, både i Sverige och internationellt.

Samtidigt som arbetskostnaderna har börjat stiga har intäkterna dämpats, vilket har lett till en minskning av företagets vinstandel. Nedgången har dock varit mer markant i euroområdet än i Sverige (se diagram 13).

Fortsatt nedgång i industrins vinstandel

En viktig förklaring till den totala nedgången i vinstandelen är att industrisektorns marginaler har försämrats, både i Sverige och i euroområdet. Om man bryter ner utvecklingen i näringslivet blir det tydligt att industrins vinstandel har sjunkit tillbaka i båda regionerna sedan den höga toppen 2022/2023.

Diagram 14. Vinstandel

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Utanför industrin ser utvecklingen annorlunda ut. I euroområdet har vinstandelen stabiliserats på samma nivå som 2019, medan den i Sverige har ökat något (se diagram 14). Att Sveriges totala vinstandel är högre än i euroområdet beror på industrins större betydelse för det svenska förädlingsvärdet. Även om industrins vinstandel har utvecklats i liknande takt i båda regionerna har ökade industriintäkter en större effekt på Sveriges näringsliv än på euroområdets.

Fortsatt stark exportposition

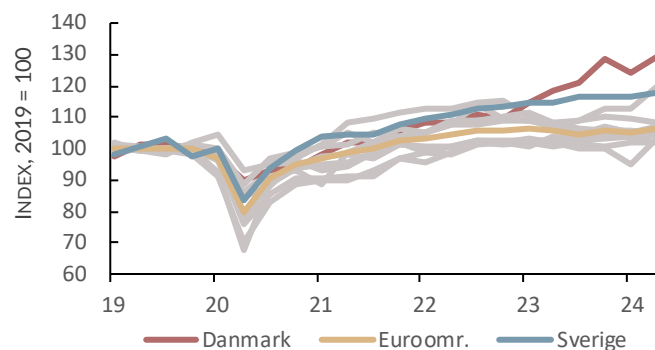
Den kraftiga uppgången i inflation och räntor har försvagat den globala köpkraften, vilket påverkar olika ekonomier på olika sätt. För Sverige, där exporten utgör en betydande del av ekonomin, innebär detta att en avmattning i världshandeln slår hårdare mot den totala produktionen.

Samtidigt har den försvagade kronan gynnat svenska exportföretag genom att göra det möjligt att erbjuda mer

konkurrenskraftiga priser utan att riskera lönsamheten. Som en följd av detta har svenska exportvolymen ökat snabbare än i många andra länder (se diagram 15). Sveriges andel av exportmarknaden har därmed vuxit under de senaste åren.

Det är värt att notera att dansk export har utvecklats exceptionellt starkt det senaste året, vilket framgår av diagram 15. Denna uppgång är dock inte brett förankrad i hela den danska exportsektorn, utan drivs i huvudsak av läkemedelsindustrins framgångar, med företaget Novo Nordisk i spetsen.

Diagram 15. Exportvolym

Källa: Eurostat och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Översikt:

Löner, priser och marginaler

Arbetskostnaderna ökar nu snabbare än företagens intäkter, vilket pressar marginalerna i både Sverige och euroområdet. Efter en period av kraftiga prisuppgångar i industrin har priserna vänt nedåt, medan arbetskostnaderna fortsätter att stiga. Utanför industrisektorn har arbetskostnader och bruttovinster utvecklats i jämnare takt.

Uppdelning av prisökningar i stigande arbetskostnader och bruttovinster

Prispåslaget, formellt kallat förädlingsvärdesdeflatoren, kan delas upp i bidrag från arbetskostnader per enhet och bruttovinsten per enhet. En sådan uppdelning av prispåslaget gjorde exempelvis Konjunkturinstitutet i en specialstudie 2023, som visar hur mycket av prisökningarna som kan kopplas till lönekostnader och hur företagens bruttomarginaler har förändrats.⁵ Denna uppdelning ger en bild av hur mycket av prisökningarna som är kopplade till stigande lönekostnader och hur företagens bruttomarginaler har förändrats. Det är dock viktigt att notera att det inte är ett kausalt samband mellan exempelvis priser och vinster, utan snarare en beskrivning av hur olika faktorer samspelar.

Bruttovinst per enhet fångar inte hela vinstläget

Det är viktigt att notera att företagens marginaler mäts *brutto*, det vill säga utan att ta hänsyn till exempelvis finansieringskostnader. Sådana kostnader ökar i regel när räntorna stiger, och i dagens räntemiljö kan ägarna, med samma krav på avkastning, behöva kräva en högre bruttovinst per producerad enhet jämfört med under 2010-talet.

Snabb inbromsning i industrins priser minskar marginalerna

I början av 2022, när energipriserna sköt i höjden till följd av Rysslands invasion av Ukraina, ökade priserna snabbare än arbetskostnaderna i både Sverige och euroområdet (se diagram 16 och 17).

Särskilt i industrisektorn, både den svenska och internationellt, var prisuppgången brant (se diagram 18 och 19). I Sverige förstärktes detta av den svaga kronan, som ökade prispåslagen i exportindustrin. Samtidigt utvecklades enhetsarbetskostnaderna långsamt i euroområdet och minskade till och med i Sverige, vilket delvis berodde på att nya löneavtal dröjde till 2023.

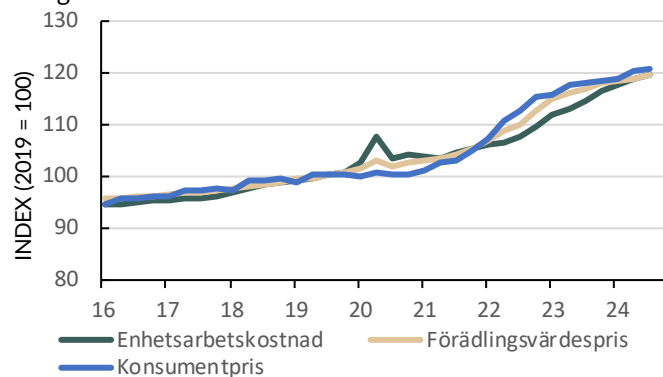
Under senare tid har industrins tidigare kraftiga prisuppgångar övergått i *prisminskningar* i industrin (se diagram 24 och 25). Denna utveckling gjort att lägre varupriser kunnat dämpa den sammanlagda inflationen i både Sverige och euroområdet (se kapitlet "Priser och valuta").

Prisnedgångarna har dock skett samtidigt som enhetsarbetskostnaderna fortsatt att stiga, vilket har krympt företagets marginaler. Detta indikerar att industriföretagen inte har kunnat kompensera sig lika mycket som förut för ökade arbetskostnader genom högre priser.

Bruttovinster och arbetskostnader mer i takt i övriga ekonomin

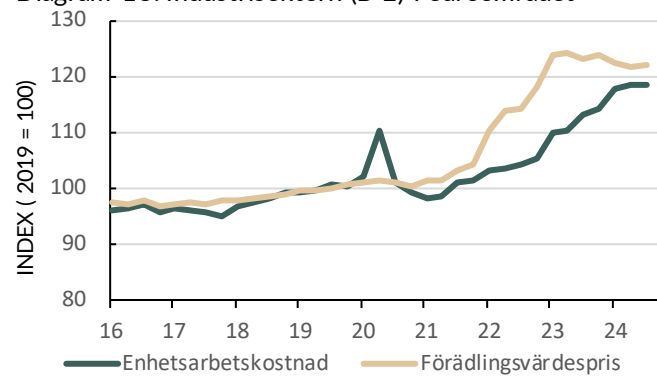
Även utanför industrisektorn har både arbetskostnader och priser stigit kraftigt sedan 2022, men i ungefär samma takt. Det gäller både Sverige och euroområdet (se diagram 20 och 21). Till skillnad från industrisektorn ökade priserna med 2,5 procent på årsbasis under tredje kvartalet 2024 (se diagram 26 och 27), vilket är något över det långsiktiga genomsnittet på 2 procent för 2000-talet. Prisökningarna speglar inte bara högre arbetskostnader utan också ett visst positivt bidrag från ökade bruttovinster per enhet.

Diagram 16. Hela ekonomin i euroområdet

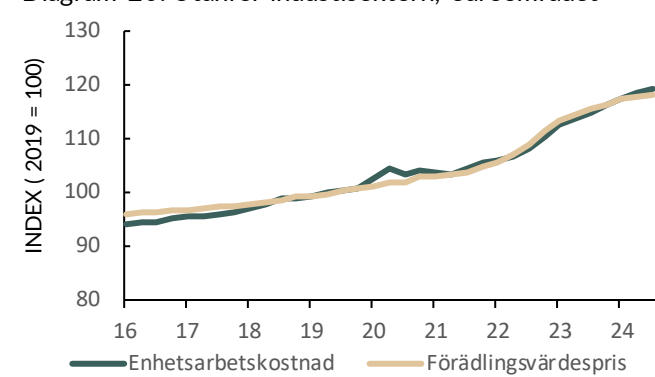
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 18. Industrisektorn (B-E) i euroområdet

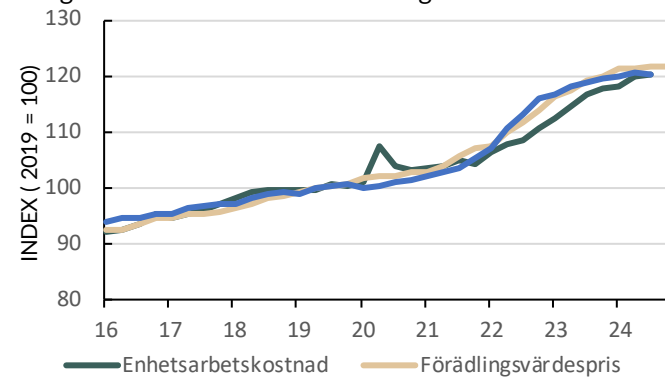
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 20. Utanför industrisektorn, euroområdet

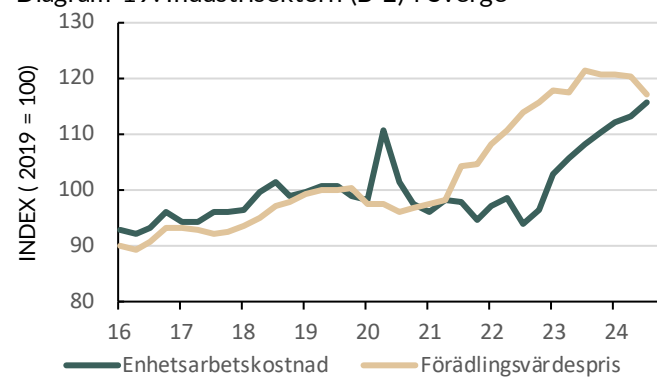
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 17. Hela ekonomin i Sverige

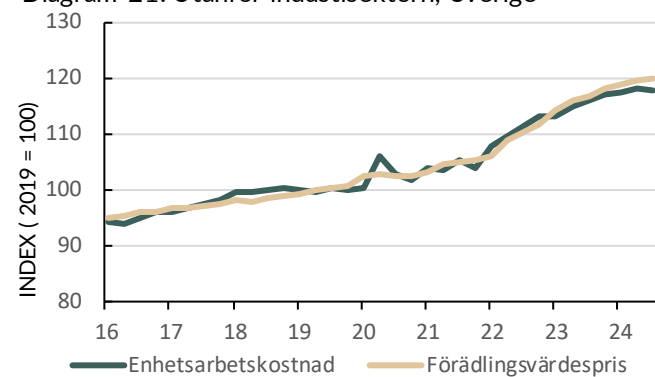
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 19. Industrisektorn (B-E) i Sverige

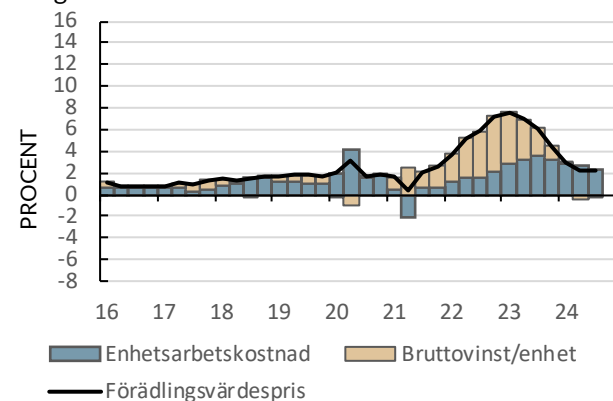
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 21. Utanför industrisektorn, Sverige

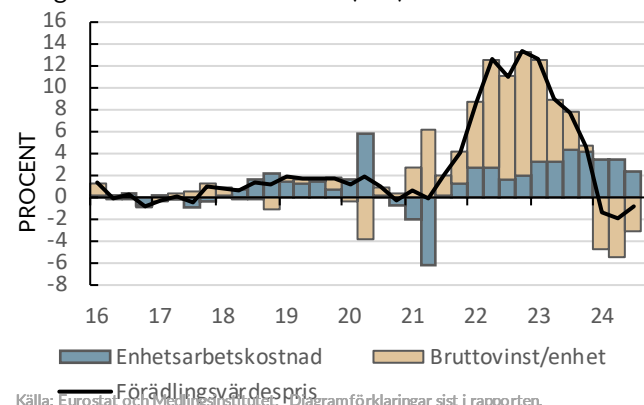
Källa: Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 22. Hela ekonomin i euroområdet

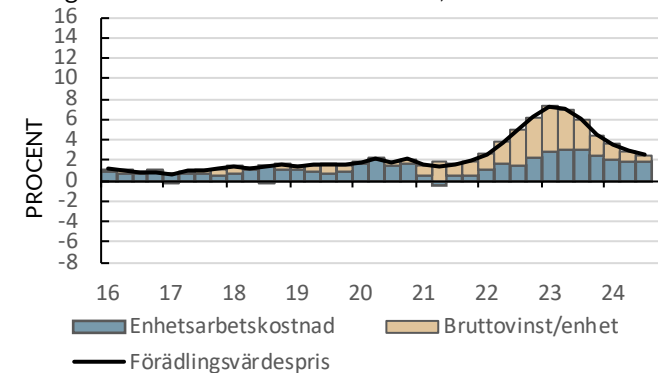
Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 24. Industrisektorn (B-E) i euroområdet

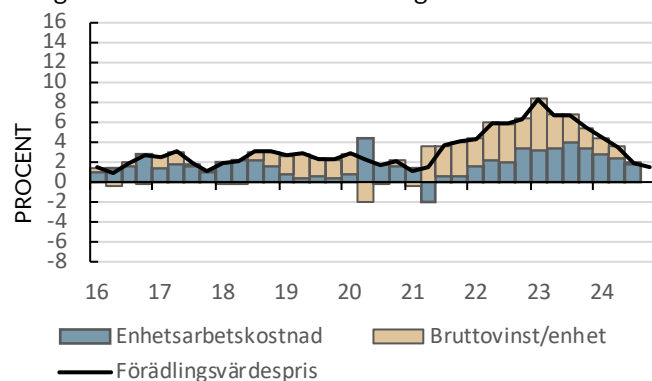
Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 26. Utanför industrisektorn, euroområdet

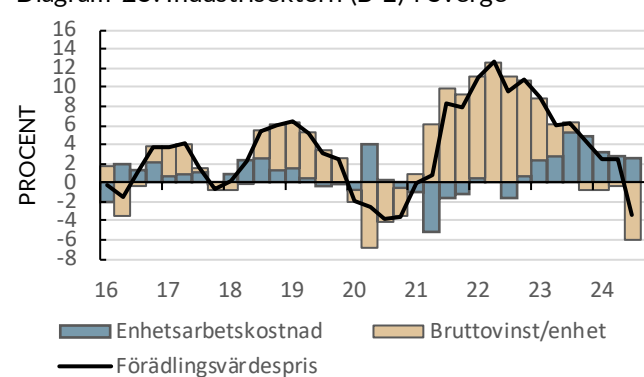
Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 23. Hela ekonomin i Sverige

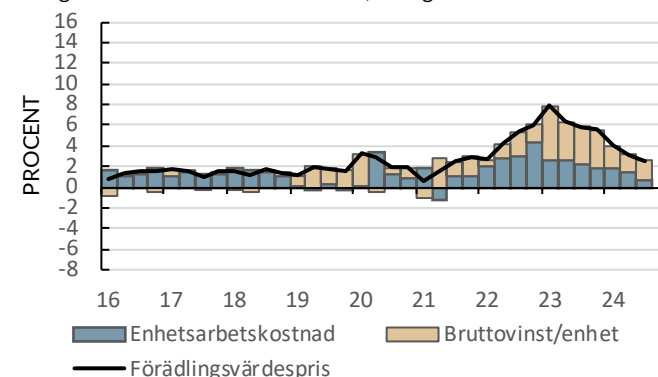
Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 25. Industrisektorn (B-E) i Sverige

Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 27. Utanför industrisektorn, Sverige

Källa: Eurostat och Medlingsinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

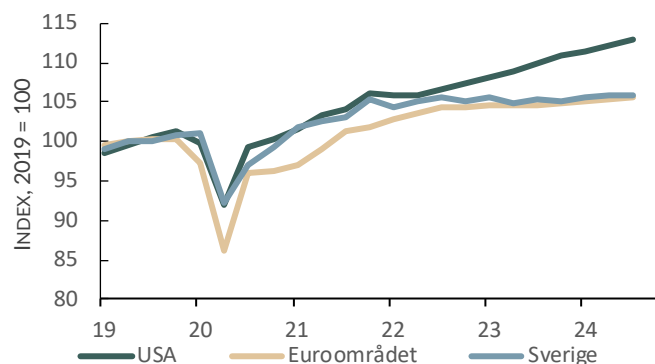
Konjunktur

Den ekonomiska tillväxten är fortsatt dämpad i Sverige och Europa, medan USA visar en stabil och stark tillväxttakt. I Sverige fortsätter antalet lediga jobb per arbetssökande att minska, och den ökade köpkraften har ännu inte resulterat i en ökad efterfrågan som kan vända arbetsmarknaden uppåt.

Sverige och euroområdet halkar efter USA

Under det tredje kvartalet 2024 ökade BNP i Sverige med 0,3 procent jämfört med föregående kvartal, vilket motsvarar en årstakt på cirka 0,7 procent. Samtidigt noterade USA en betydligt starkare uppgång på 3 procent i årstakt. Denna skillnad har varit tydlig under en längre tid. Fram till början av 2022 växte den svenska ekonomin i ungefär samma takt som den amerikanska jämfört med 2019, innan

Diagram 28. BNP

Källa: BLS och Eurostat. Diagramförklaringar sist i rapporten.

pandemin, medan euroområdet inte återhämtade sig lika starkt (se diagram 28).

USA har valt att stimulera sin ekonomi med stora budgetunderskott och har haft en högre produktivitetsökning än Europa. Dessutom har den amerikanska befolkningen vuxit snabbare än den europeiska. Därutöver spelar högre energipriser större roll för att dämpa tillväxten i Europa jämfört med i USA. Även ränteuppgången, som slår hårdare mot vissa europeiska länder (i synnerhet Sverige), har bidragit till den jämförelsevis långsamma tillväxten.

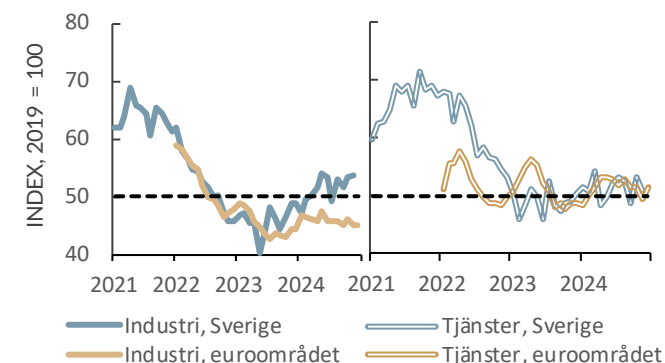
Lägre räntor men fortsatt svaghet i tjänstesektorn

Konjunktursignalerna i euroområdet pekar på en fortsatt avmattning inom industrin, medan läget ser något ljusare ut för svensk industri (se diagram 29). Däremot är utsikterna för tjänstesektorn mer balanserade, utan tydliga tecken på vare sig tillväxt eller nedgång.

Detta sker trots att hushållens köpkraft har förbättrats gradvis under den senaste tiden (se avsnittet "Löner"). Hur stor del av denna ökade köpkraft som hushållen väljer att spara kommer att avgöra hur snabbt den kan omvandlas till ökad konsumtion. En sådan konsumtionshöjning skulle i sin tur kunna ge ett lyft för tillväxten och stärka arbetsmarknaden.

Prognoser från det fjärde kvartalet i år pekar på att Sveriges BNP kommer att växa långsamt under 2024, med en något starkare tillväxt under 2025 och en markant förbättring först 2026.

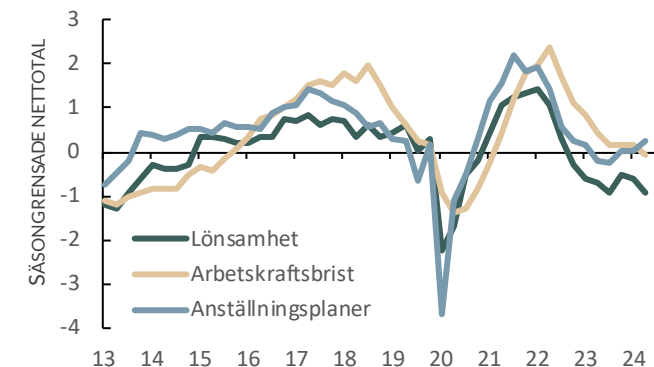
Diagram 29. Inköpschefsindex

Källa: S&P Global och Swedbank. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Företagens bedömningar av sin lönsamhet har stabiliserats, men ligger fortfarande under det historiska genomsnittet (se diagram 30). Dessa bedömningar inkluderar fler kostnadsfaktorer än bara insatsvaror och arbetskraft, vilket ger

Diagram 30. Indikatorer

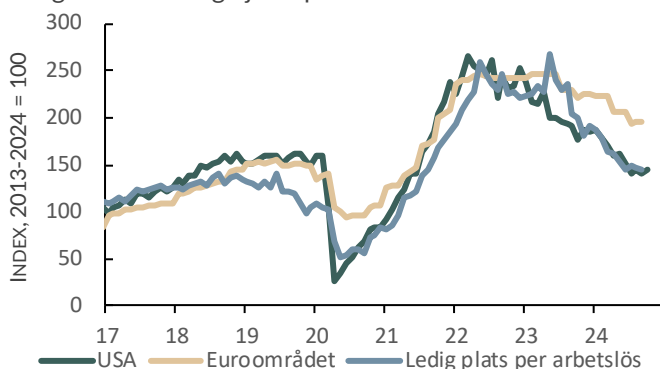
Källa: Konjunkturinstitutet. Diagramförklaringar sist i rapporten.

en något annorlunda bild än den som framgår av vinstandelen i avsnittet "Konkurrenskraft". Sammanfattningsvis är den genomsnittliga lönsamheten i näringslivet fortfarande svagare än normalt.

Om lönsamheten förblir på en låg nivå under en längre tid kan företagen tvingas genomföra personalneddragningar. Hittills har dock den svaga arbetsmarknaden främst påverkats av att personer utan tidigare arbetslivserfarenhet har svårt att få jobb.

Anställningsplanerna har dämpats, och indikatorer för arbetskraftsbrist har sjunkit till nivåer som nu ligger nära det historiska genomsnittet (se diagram 16). Detta tyder på en viss stabilisering av arbetsmarknaden, även om den fortfarande är svag i jämförelse med tidigare toppar.

Diagram 31. Lediga jobb per arbetslös

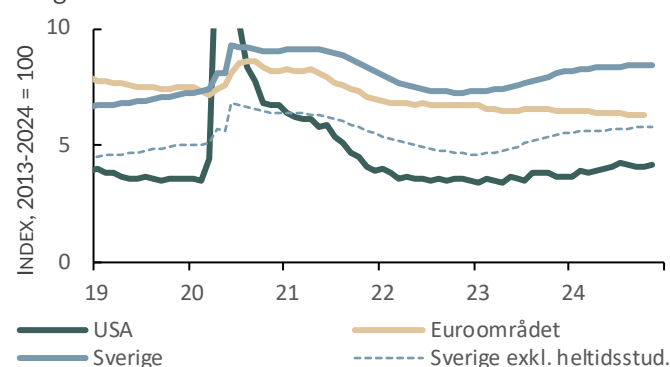
Källa: BLS, Eurostat och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Svagt stigande svensk arbetslöshet

Lågkonjunkturen har nu pågått i ett par år, och antalet lediga jobb per arbetssökande fortsätter att minska stadigt (se diagram 17). Den tidigare höga efterfrågan på arbetskraft, som präglade ekonomierna när de öppnades upp efter pandemin 2021–2022, har nu återgått till mer normala nivåer i både Sverige och USA. I euroområdet har jobbsiktterna däremot legat klart över nivåerna från före pandemin 2020, även om data för tredje kvartalet ännu inte är tillgänglig.

I november uppgick arbetslösheten i Sverige till 8,5 procent, enligt SCB:s säsongsrensade och utjämnade siffror (se diagram 18). Exkluderar man heltidsstuderande som söker arbete, en betydande grupp i Sverige, sjunker arbetslösheten avsevärt. Oavsett beräkningssätt ligger arbetslösheten dock på en högre nivå än tidigare år. Den

Diagram 32. Arbetslöshet

Källa: BLS, Eurostat och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

stigande trenden har dessutom mattats av något under 2024 jämfört med den kraftigare ökningen som sågs under föregående år.

I USA har arbetslösheten börjat stiga något, men från historiskt låga nivåer. I euroområdet har arbetslösheten däremot fortsatt att minska. Sammanfattningsvis har arbetsmarknaderna i USA och euroområdet visat en relativt god motståndskraft, trots höga utbudspriser och stigande räntor under de senaste åren. I Sverige har arbetsmarknaden däremot försvagats tydligare, även om försämringen inte har lett till omfattande uppsägningar.

BNP och reallönerna stiger framöver

Enligt ett genomsnitt av prognoser från olika aktörer (Medlingsinstitutet gör inga egna prognoser) förbättras den samhällsekonomiska bilden framöver. **BNP** väntas ta fart de kommande två åren efter en svag period. År 2026 förutspås starkare konsumtion och exporttillväxt bidra till högre BNP-tillväxt än snittet för perioden 2013–2019. Enligt prognoserna kommer även **arbetslösheten** gå något om två år, då den i genomsnitt väntas vara 7,9 procent. Under 2024 har **sysselsättningen** minskat men väntas stiga framöver.

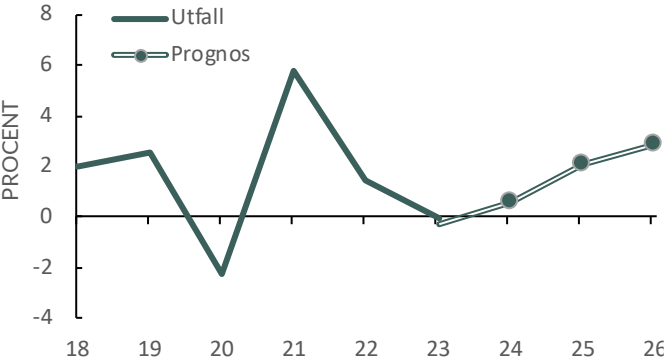
Inflationen väntas nu ligga under 2 procent de kommande åren. **Löneökningarna** väntas enligt prognoserna överstiga det tidigare snittet med ca en procentenhet. Då skulle reallönerna (lön minus inflation) öka snabbare än det tidigare snittet tre år på raken. Köpkraften stärks ytterligare då **styrräntan** planar ut på drygt 2 procent enligt Riksbanken (se diagram 33-36 och tabell 3).

Tabell 6. Prognoser gjorda fjärde kvartalet 2023
Procentuell förändring och procent

	Snitt 2013-2019	2023	2024	2025	2026
BNP	2,4	-0,3	0,6	2,1	2,9
Export	3,8	3,2	1,9	2,3	3,5
Arbetslöshet	7,3	7,7	8,4	8,4	7,9
Sysselsättning	1,4	1,4	-0,4	0,4	1,0
Timlön	2,5	3,8	4,0	3,6	3,5
Inflation (KPIF)	1,3	6,0	1,8	1,7	1,9
Reallön (KPIF)	1,2	-2,2	2,2	1,9	1,6
Styrränta	-0,1	3,9	2,8	2,0	2,1

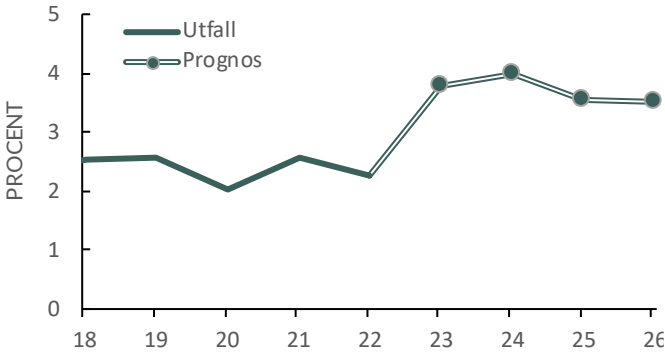
Källor: Svenska prognosinstitut (Medlingsinstitutet ingår inte) och Riksbanken (styrräntan).
Timlönerna för 2023 blir definitiva 2025. Tabellförklaringar sist i rapporten.

Diagram 33. BNP

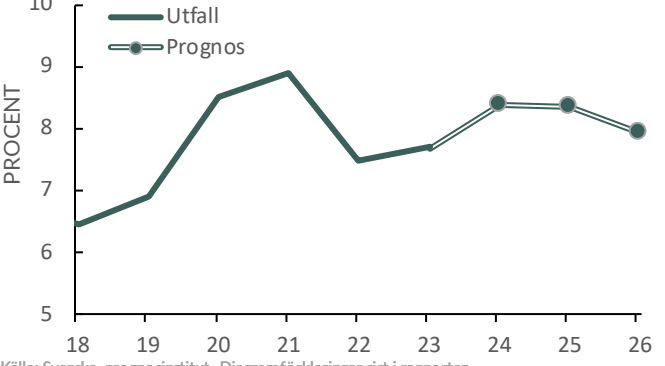
Källa: Svenska prognosinstitut. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 34. Timlön

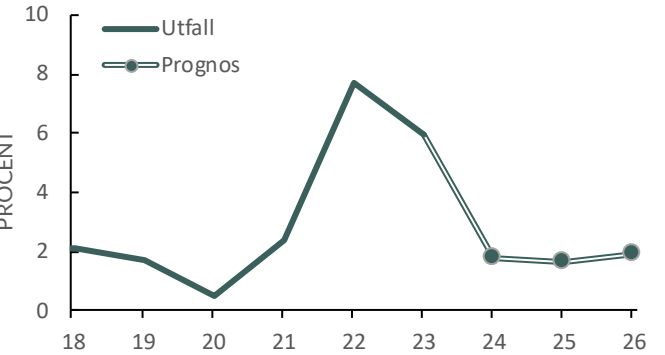
Källa: Svenska prognosinstitut. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 35. Arbetslöshet

Källa: Svenska prognosinstitut. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 36. Inflation (KPIF)

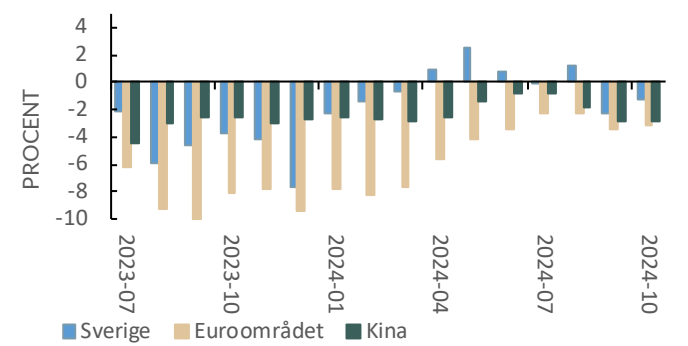
Källa: Svenska prognosinstitut. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Priser och valuta

Inflationstakten har sjunkit markant under 2024. Producentpriserna visar en bred nedgång, och konsumentpriserna har fortsatt en dämpad utveckling. I oktober steg konsumentpriserna med 2,6 procent i USA och 2,0 procent i euroområdet, medan den harmoniserade inflationen i Sverige var på 1,6 procent.

Trots den pågående geopolitiska oron har oljepriserna inte stigit kraftigt, och kronkursen, även om den visat vissa svängningar, har inte försvagats i någon tydlig trend. Dessutom ligger parternas inflationsförväntningar nu stabilt i linje med inflationsmålet, vilket skapar förutsättningar för fortsatt låg och förutsägbart inflation framöver.

Diagram 37. PPI

Källa: Nationella statistikbyråer via Macrobond, Riksbanken och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Lägre producentpriser dämpar varupriserna

Prisnedgången på producentnivå har pågått en längre tid och börjar nu slå igenom allt tydligare i konsumentledet. I Sverige, euroområdet och Kina är utvecklingen för producentpriser negativ (se diagram 37). Eftersom varupriser ofta följer producentpriserna nära, har denna trend snabbt pressat ner varupriserna (se diagram 38).

Denna utveckling skiljer sig från tjänstesektorn, där priserna i högre grad styrs av lönekostnader och efterfrågan snarare än insatsvaror och importpriser. I november steg tjänstepriserna med 3,6 procent på årsbasis. Även om nivån fortfarande är hög jämfört med perioden före 2022, har utvecklingen en tydligt nedåtgående trend (se diagram 38).

Den globala inflationen närmar sig målet

Utvecklingen av de totala konsumentpriserna har snabbt och stabilt dämpats mot inflationsmålet, både i Sverige och internationellt (se diagram 39). I oktober låg inflationen i flera länder till och med under målnivån. I Sverige uppgick

Tabell 7. Inflation, harmoniserat konsumentprisindex (HICP) för EU-länder och Norge. Energi ingår men inte ränteutgifter. Årlig procentuell förändring.

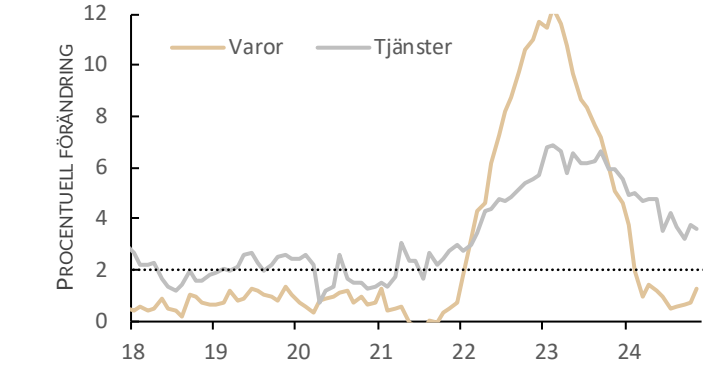
	Okt 2024	2023- Okt 2024
Sverige	1,6	4,3
Euroområdet	2,0	4,2
USA	2,6	3,7
Storbritannien	2,3	5,3
Norge	2,2	4,7

*) januari 2024. Källor: Eurostat, BLS, ONS och Statistisk sentralbyrå. Tabellförklaringar sist i rapporten.

inflationen till 1,6 procent, medan den i euroområdet var 2 procent och i USA 2,6 procent (se tabell 4).

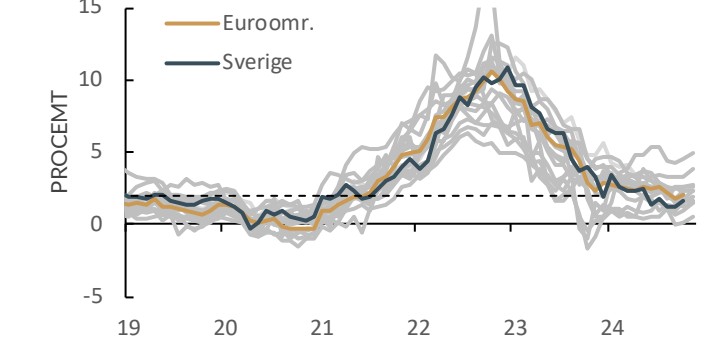
Denna utveckling speglar en bredare trend av avtagande prisökningar globalt, där flera länders ekonomier nu befin-

Diagram 38. Varu- och tjänsteinflation

Källa: Konjunkturinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram 39. Inflation

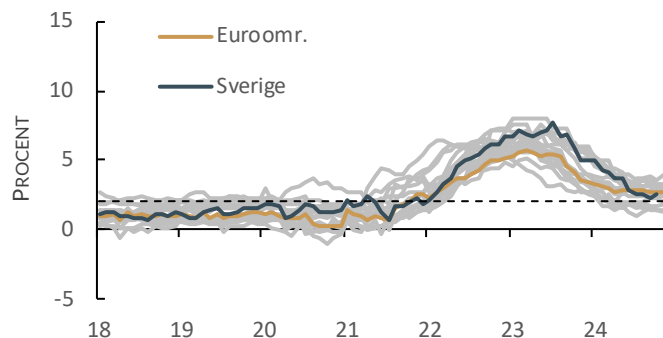
Källa: Nationella statistikbyråer via Macrobond, Riksbanken och egna beräkningar. Diagramförklaringar sist i rapporten.

ner sig nära eller strax under sina inflationsmål. Europeiska

centralbanken (ECB) räknar med att den totala inflationen i euroområdet kommer att ligga omkring 2 procent de kommande tre åren. För kärninflationen, som exkluderar energi och livsmedel, förväntas genomsnittet bli 2,3 procent 2025 och 1,9 procent för både 2026 och 2027.⁶

Den underliggande inflationen, där energipriser som bränsle och hushållsel exkluderas, ligger fortfarande över inflationsmålet på 2 procent i många länder (se diagram 40). Samtidigt finns en tydlig trend mot att inflationen gradvis närmar sig målet, även om den nedåtgående rörelsen har börjat plana ut.

Diagram 40. Kärninflation

Källa: Nationella statistikbyråer via Macrobond, Riksbanken och egna beräkningar.
Diagramförklaringar sist i rapporten.

Ojämn nedgång av priserna

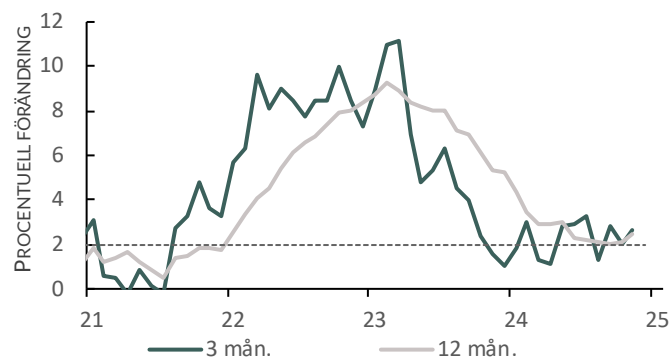
Trots att den underliggande inflationen, mätt som KPI exklusive räntor och energi, först under sommaren närmade sig 2 procent på årsbasis, har tecken på avmattning varit tydliga under hela 2024. Om man istället analyserar inflationen utifrån kvartalsvisa förändringar, har prisutvecklingen legat i linje med inflationsmålet ända sedan slutet av 2023 (se diagram 41).

Detta stärker bilden av att de exceptionellt snabba prisökningarna, som sågs mellan 2020 och delar av 2023, i stor utsträckning har varit tillfälliga.

Inflationsförväntningar på målet inför avtal 25

Löneavtalen som tecknas på arbetsmarknaden blickar framåt och sätter ramarna för framtida perioder. Eftersom prisutvecklingen påverkar både arbetstagare och företag är

Diagram 41. Kärninflation

Källa: Konjunkturinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

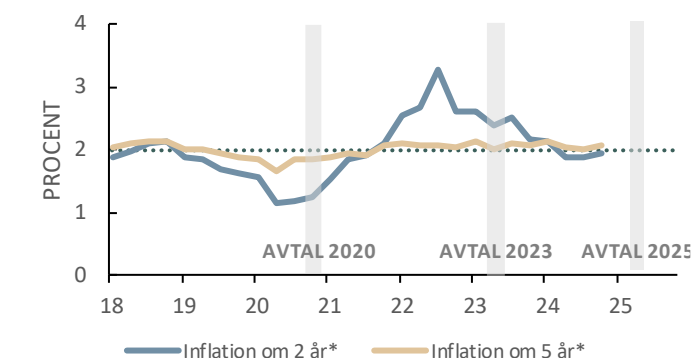
inflationsförväntningarna en avgörande faktor i förhandlingarna. De styr inte bara lönekraven utan också företagens förmåga att planera sina kostnader och investeringar.

Trots att den faktiska inflationen har svängt kraftigt de senaste åren har parternas långsiktiga inflationsförväntningar, fem år framåt, förblivit stabila nära Riksbankens mål på 2 procent.

Det kan jämföras med när nya löneavtal för industrin och stora delar av ekonomin tecknades i slutet av 2020. Då låg de tvååriga inflationsförväntningarna på låga nivåer runt en procent. När de nuvarande industriavtalen undertecknades i början av 2023 var situationen annorlunda. De kortsiktiga inflationsförväntningarna hade stigit och låg över målet.

Nu, under det tredje kvartalet i år, har både de långsiktiga och kortsiktiga inflationsförväntningarna åter stabiliserats och ligger i linje med inflationsmålet (se diagram 42). Detta tyder på att parterna ser en mer balanserad prisutveckling framöver även på kort sikt.

Diagram 42. Parternas förväntningar, medelvärde

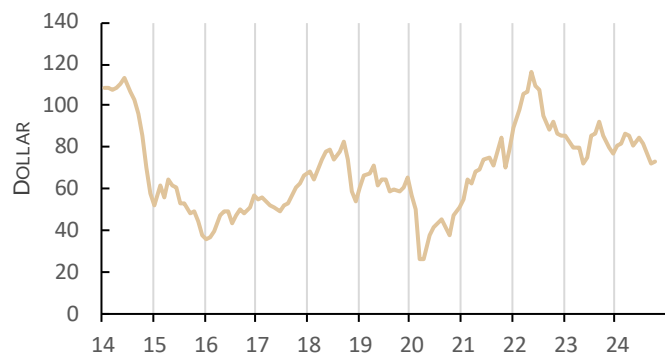
Källa: Kantar SIFO, Konjunkturinstitutet och SCB. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Geopolitisk oro utan uppgång i oljepriset

Geopolitisk oro, särskilt i Mellanöstern, har historiskt lett till kraftiga uppgångar i oljepriserna. Sådana prisökningar har snabbt ökat bränsle- och transportkostnader, vilket i sin tur har spridit sig till bredare konsumentpriser. Men den senaste tidens globala spänningar har inte följt detta mönster. Istället har oljepriserna oväntat sjunkit något under andra halvan av 2024 (se diagram 43).

Det normala är att oljepriser stiger när oron växer, eftersom marknaden fruktar ett minskat utbud. Denna gång har dock en annan faktor spelat större roll: en avmattning i den globala ekonomin, där industriproduktionen har tappat fart, särskilt i Kina. Denna avsvalnande efterfrågan på olja verkar ha haft en starkare effekt på prisutvecklingen än farhågor om störningar i utbudet.

Diagram 43. Priset på råolja

Källa: Macrobond. Diagramförklaringar sist i rapporten.

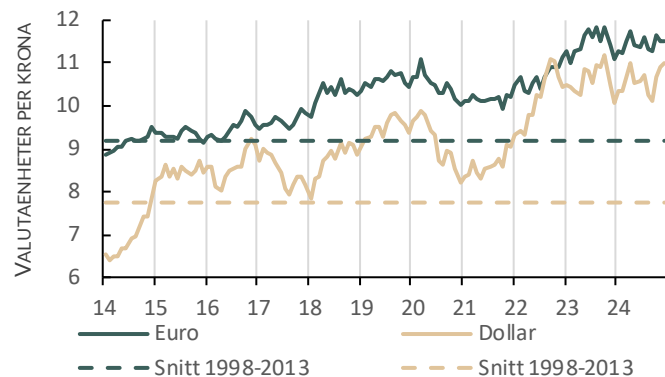
Kronkursen svänger

Geopolitiska spänningar påverkar svensk inflation främst genom två kanaler: högre bränslepriser och en försvagad krona, vilket gör importerade varor dyrare. Global oro gynnar vanligtvis stora valutor som euron och särskilt den amerikanska dollarn, medan mindre valutor som den svenska kronan försvagas.

Under 2023 och 2024 har kronkursen varierat mellan cirka 10 och 11 kronor per dollar vid flera tillfällen, men någon tydlig trend utanför detta spann har inte etablerats (se diagram 44).

Den gradvisa försvagningen av kronan under det senaste decenniet har dock bidragit till högre inflation, samtidigt som den stärkt Sveriges konkurrenskraft (se avsnittet "Konkurrenskraft").

Diagram 44. Kronans växelkurs

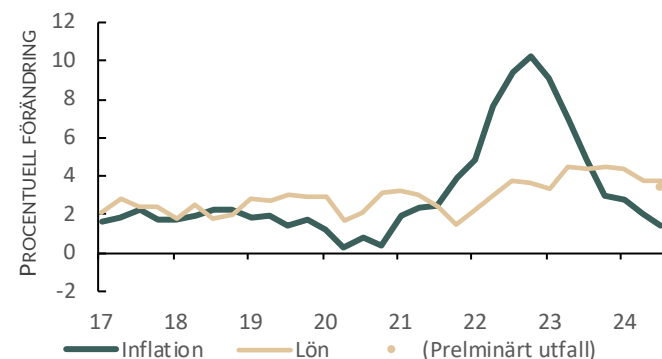

Källa: Macrobond. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Appendix:

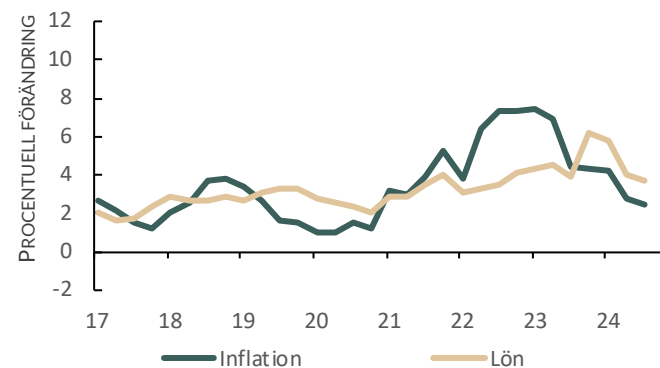
Diagram och tabeller

Diagram A1. Sverige

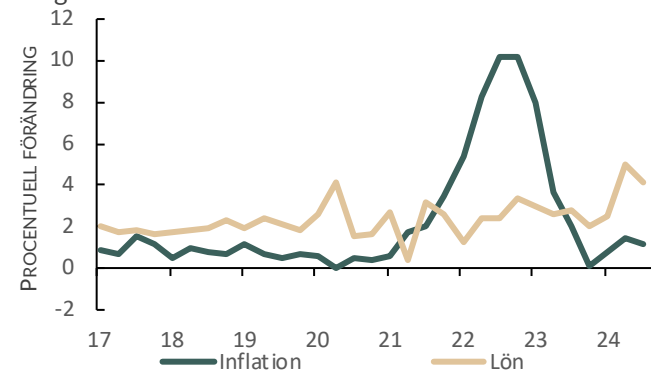
*) Modellskattning andra kvartalet 2024. Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Dia

Diagram A2. Norge

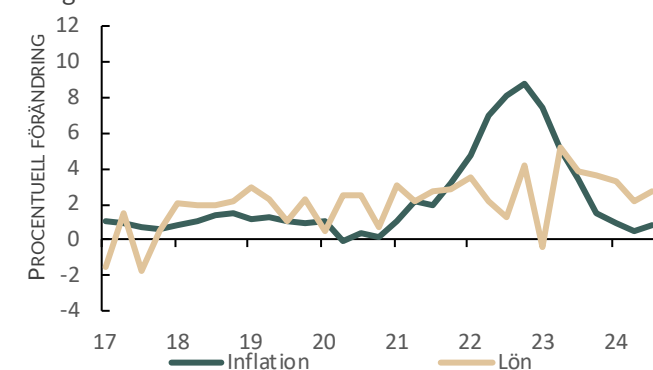
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A9. Danmark

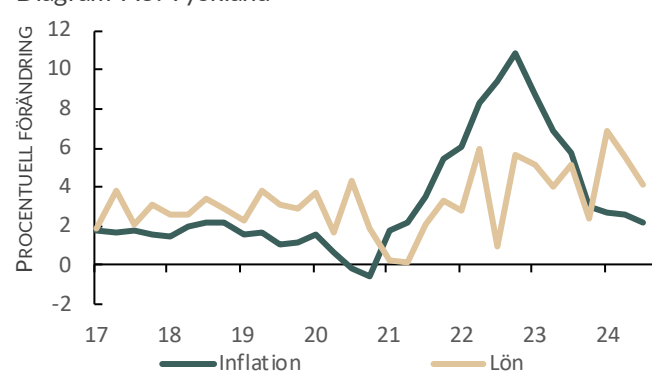
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A4. Finland

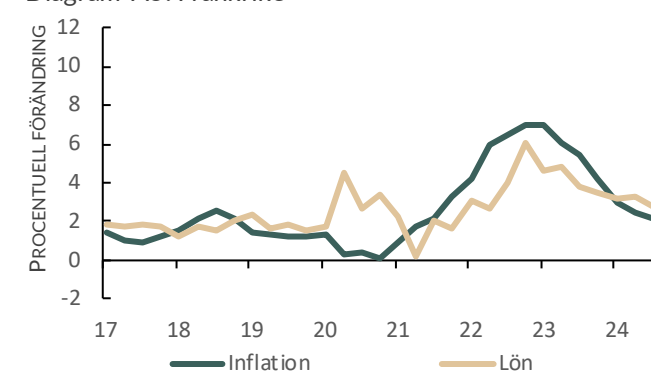
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A3. Tyskland

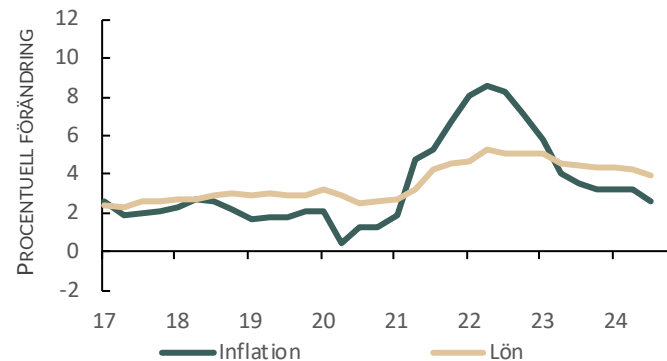
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A5. Frankrike

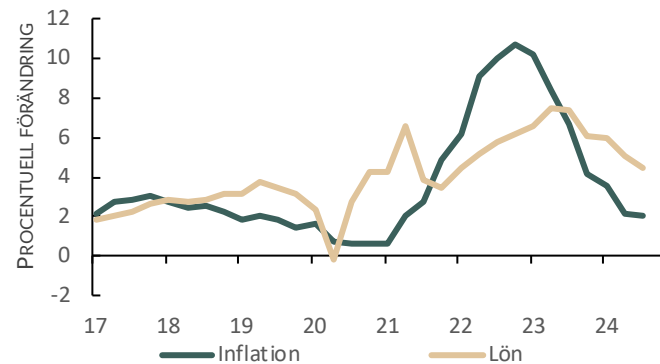
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A13. USA

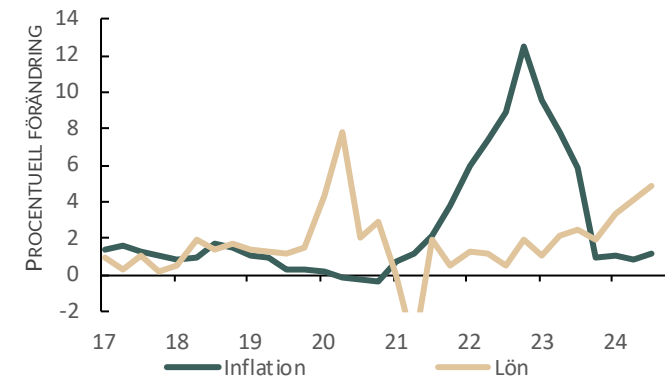
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A12. Storbritannien

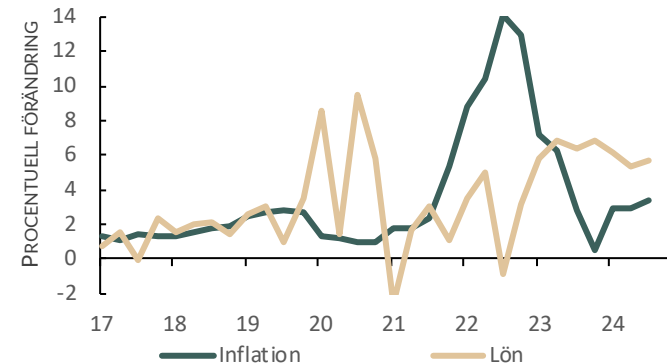
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A7. Italien

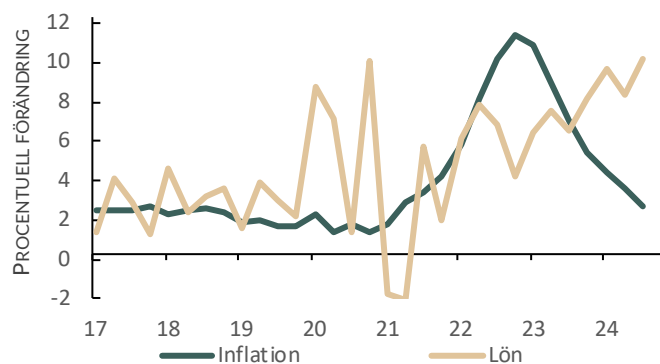
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A8. Nederländerna

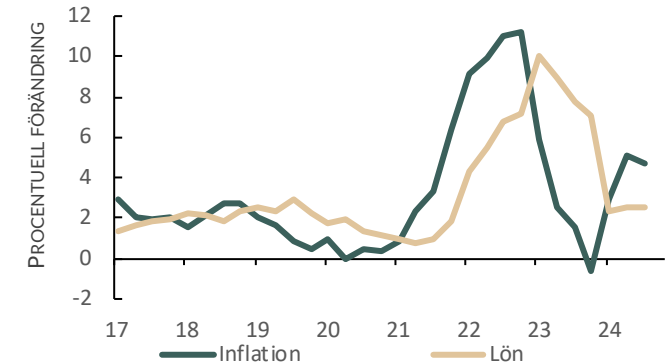
Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A11. Österrike

Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Diagram A12. Belgien

Källa: BLS, Eurostat, ONS, och egna beräkningar.. Diagramförklaringar sist i rapporten.

Tabell A1. Lönerna i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	3,7* (3,4)	4,1	3,2	2,4	2,7	3,7
Euroområdet	4,7	4,7	3,6	1,8	2,4	4,4
USA	3,9	4,4	4,0	2,3	2,8	4,6
Storbritannien	4,5	6,2	4,9	2,2	3,4	5,9
Norge	3,7	4,6	3,7	2,8	3,9	4,2
Belgien	2,6	5,9	4,0	1,4	2,6	5,9
Danmark	4,1	3,1	2,6	1,6	2,4	2,8
Finland	2,7	2,9	2,6	1,3	2,9	2,9
Frankrike	2,7	3,7	3,2	1,6	2,2	3,8
Italien	4,9	2,8	2,1	0,8	2,2	2,3
Nederländerna	5,7	6,2	4,3	1,5	2,8	4,9
Portugal	8,0	6,0	5,2	1,3	2,1	4,9
Spanien	4,5	4,4	3,2	1,1	2,6	4,0
Tyskland	4,1	4,7	3,5	2,5	2,5	4,4
Österrike	9,9	7,8	5,7	2,6	3,6	7,1

*) Modellsattning. Bygger på Labour Cost index (EU-länder), Employment Cost index (USA), lönekostnadsindex i Norge och Lön per vecka i Storbritannien.

Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A2: Inflation (harmoniserad), årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	1,4	4,3	4,0	1,2	2,0	5,7
Euroområdet	2,2	4,2	3,9	1,0	2,2	5,7
USA	2,6	3,7	4,3	1,6	2,6	5,2
Storbritannien	2,1	5,3	4,6	1,7	2,5	6,7
Norge	2,4	4,7	4,1	2,4	2,4	5,2
Belgien	4,7	3,2	4,1	1,4	2,4	5,8
Danmark	1,2	2,4	3,2	0,5	1,9	4,7
Finland	0,9	2,8	3,1	1,0	1,9	4,4
Frankrike	2,1	4,3	3,4	0,9	1,9	4,9
Italien	1,2	3,9	3,6	0,7	2,2	5,6
Nederländerna	3,4	3,7	4,6	1,3	2,4	6,6
Portugal	2,3	4,2	3,4	0,6	2,2	5,6
Spanien	2,3	3,3	3,5	0,7	2,4	5,1
Tyskland	2,2	4,5	4,2	1,2	2,1	6,0
Österrike	2,4	5,8	4,8	1,6	2,5	6,8

Harmoniserat konsumentprisindex (HICP) i EU-länderna, KPI i USA, Storbritannien och Norge.

Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A3: Reallön (lön-inflation), årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod.

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	2,4* (2,1)	-0,2	-0,7	1,3	0,6	-1,7
Euroområdet	2,5	0,6	-0,2	0,9	0,2	-1,2
USA	1,3	0,7	-0,2	0,8	0,3	-0,5
Storbritannien	2,4	0,9	0,3	0,6	0,8	-0,8
Norge	1,2	0,0	-0,4	0,4	1,5	-0,9
Belgien	-2,0	2,7	0,0	0,0	0,3	0,3
Danmark	2,9	0,7	-0,4	1,1	0,6	-1,6
Finland	1,9	0,1	-0,4	0,3	1,0	-1,4
Frankrike	0,6	-0,6	-0,2	0,7	0,4	-1,0
Italien	3,6	-0,9	-1,3	0,1	0,1	-3,0
Nederländerna	2,3	2,4	-0,1	0,2	0,4	-1,3
Portugal	5,5	1,8	1,9	0,7	0,0	-0,5
Spanien	2,1	1,2	-0,2	0,4	0,3	-1,0
Tyskland	1,9	0,2	-0,7	1,3	0,4	-1,4
Österrike	7,3	2,0	0,9	0,9	0,8	0,4

Årsförändring av kvoten (löneindex/prisindex). Detta kan skilja sig från skillnad i förändring mellan respektive index. I beräkningen bygger löneutvecklingen Labour Cost index (EU-länder), Employment Cost index (USA), lönekostnadsindex i Norge och Lön per vecka i Storbritannien. Inflationen bygger på Harmoniserat konsumentprisindex (HICP) i EU-länderna, KPI i USA, Storbritannien och Norge.

Källor: Eurostat, BLS och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A4a. Arbetskostnad/timme i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	4,0	5,0	4,1	2,8	3,6	4,1
Euroområdet	4,7	5,0	3,9	1,8	2,7	4,3
USA	4,3	4,5	5,2	2,8	3,6	4,2
Storbritannien	...	6,5	5,4	2,2	3,5	6,2
Norge	...	6,2	4,6	2,9	4,3	5,5
Belgien	3,3	6,0	4,5	1,4	2,7	5,6
Danmark	4,0	3,8	3,0	2,0	2,9	3,4
Finland	-0,6	1,9	2,5	1,2	2,6	2,4
Frankrike	3,5	3,3	2,9	1,3	2,5	3,2
Italien	3,9	2,5	2,1	0,9	2,0	2,0
Nederländerna	6,5	6,2	4,7	1,4	2,9	5,2
Portugal	10,1	8,4	6,1	1,8	3,1	6,6
Spanien	6,1	6,6	4,8	1,3	2,9	5,4
Tyskland	5,2	5,7	4,2	2,9	2,7	5,2
Österrike	12,7	8,4	6,2	2,5	3,3	7,1

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. För Storbritannien t.o.m. kvartal 1 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A4b. Arbetskostnad/timme i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	4,0	4,3	3,8	2,8	3,6	3,7
Euroområdet	5,0	5,1	3,6	2,0	2,9	4,6
USA	4,3	4,8	4,3	2,0	2,8	4,3
Storbritannien	...	6,8	4,2	2,1	3,1	6,0
Norge	...	6,0	4,0	2,8	4,2	5,3
Belgien	4,2	6,5	4,5	1,8	2,9	5,9
Danmark	4,6	5,9	4,0	2,4	3,5	5,0
Finland	2,6	3,2	3,0	1,1	2,6	3,1
Frankrike	3,8	3,9	2,8	1,3	2,5	3,8
Italien	4,7	3,7	2,6	1,4	2,5	2,9
Nederländerna	5,6	5,3	4,3	2,1	3,2	4,7
Portugal	5,8	6,1	5,7	2,3	3,4	5,8
Spanien	8,9	5,8	4,7	0,6	3,0	4,8
Tyskland	5,1	5,6	3,8	2,8	2,7	5,3
Österrike	7,5	7,3	4,5	2,8	3,2	6,2

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A5a. Produktivitet i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	0,9	-0,4	0,6	1,0	1,3	-0,7
Euroområdet	0,5	-0,4	0,4	0,8	0,9	-0,2
USA	2,0	1,9	2,1	1,1	1,6	0,9
Storbritannien	0,3	0,1	0,8	0,7	0,9	1,4
Norge	...	0,2	0,6	0,5	0,6	-0,1
Belgien	1,4	0,6	0,8	0,6	0,7	0,5
Danmark	4,0	2,4	1,1	1,3	1,2	1,1
Finland	2,2	-0,2	0,0	0,7	0,9	-0,3
Frankrike	1,2	0,3	-0,3	0,7	0,8	-0,3
Italien	-1,2	-1,7	0,1	0,4	0,3	-0,9
Nederländerna	1,8	-0,9	0,5	0,4	0,9	0,0
Portugal	1,8	0,9	0,9	0,4	1,0	0,9
Spanien	2,9	1,4	0,8	0,5	0,8	1,6
Tyskland	-0,1	0,1	0,6	0,9	1,0	0,2
Österrike	2,6	-0,8	0,9	0,7	1,2	0,8

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A5b. Produktivitet i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	-1,2	-4,6	2,3	1,8	3,0	-0,6
Euroområdet	-0,4	-2,0	1,1	1,8	2,2	-0,6
USA	0,6	0,3	1,1	0,8	1,4	-0,7
Storbritannien	...	2,6	2,3	1,5	3,6	-2,5
Norge	...	-0,2	-0,4	1,2	1,7	-1,2
Belgien	1,7	-0,9	-0,1	2,0	1,9	3,0
Danmark	17,9	10,0	6,2	4,2	4,2	8,1
Finland	5,4	0,4	-1,3	3,2	2,4	-1,7
Frankrike	-1,1	0,2	-0,3	1,5	2,0	-1,0
Italien	-2,2	-2,1	-0,3	1,2	1,0	-1,3
Nederländerna	2,0	-3,2	1,6	1,6	2,5	-1,0
Portugal	0,7	-2,1	0,3	1,4	2,0	-0,9
Spanien	6,2	2,0	2,4	1,0	1,8	2,4
Tyskland	-1,6	0,3	1,6	1,4	2,2	0,7
Österrike	-3,0	-3,0	0,7	1,8	2,3	-0,1

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. För Storbritannien t.o.m. kvartal 1 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A6a. Enhetsarbetskostnader i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	3,1	5,5	3,8	2,0	2,6	5,0
Euroområdet	4,3	5,6	3,6	1,3	2,0	4,7
USA	2,2	2,6	3,1	1,7	1,9	3,3
Storbritannien	3,0	6,0	4,9	1,6	2,7	4,8
Norge	...	5,9	4,0	2,6	3,9	5,6
Belgien	1,7	5,3	3,6	0,8	2,0	5,1
Danmark	0,3	1,6	2,0	0,9	1,9	2,6
Finland	-2,5	3,0	3,0	0,7	2,0	3,6
Frankrike	2,3	3,1	3,1	0,6	1,7	3,5
Italien	5,6	4,8	2,6	1,1	2,1	3,4
Nederländerna	4,4	7,0	4,1	0,8	2,0	5,0
Portugal	7,5	8,2	5,6	1,9	2,5	6,1
Spanien	3,3	5,2	4,1	0,8	2,2	3,9
Tyskland	5,6	6,0	4,1	2,5	1,9	5,3
Österrike	9,6	9,5	5,3	2,0	2,3	6,7

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A6b. Enhetsarbetskostnader i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	5,3	9,5	2,2	1,3	1,2	4,8
Euroområdet	5,2	7,3	2,7	0,4	0,9	5,3
USA	1,8	4,1	3,2	1,2	0,3	4,8
Storbritannien	...	4,5	3,4	0,6	-0,1	9,9
Norge	...	6,3	4,5	1,7	2,5	6,8
Belgien	2,4	7,7	5,0	-0,2	1,2	3,3
Danmark	-11,1	-3,5	-1,6	-1,5	-0,4	-2,6
Finland	-2,0	3,1	4,5	-1,5	0,7	5,4
Frankrike	5,0	3,8	3,1	-0,3	0,5	4,8
Italien	6,4	6,0	3,7	0,7	2,0	4,4
Nederländerna	2,0	8,6	2,9	0,4	0,8	5,7
Portugal	4,9	9,0	5,8	1,1	1,6	7,3
Spanien	2,2	3,4	2,5	-0,3	1,3	2,2
Tyskland	6,9	5,5	2,6	1,6	0,9	4,7
Österrike	10,7	10,7	4,1	1,1	1,1	6,6

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. För Storbritannien t.o.m. kvartal 1 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och nationella statistikbyråer via Macrobond.

Tabell A7a. Förädlingsvärdespris i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	1,9	5,3	4,1	2,0	2,2	5,4
Euroområdet	2,2	4,7	3,7	1,2	1,9	5,0
USA	2,2	3,1	3,9	1,6	2,3	4,6
Storbritannien	2,4	5,5	4,2	1,7	2,4	5,4
Norge	3,6	-6,8	8,6	1,2	4,9	8,1
Belgien	2,5	3,7	3,8	1,5	2,1	5,0
Danmark	4,6	-2,0	2,6	1,0	2,0	2,2
Finland	1,4	3,1	3,1	1,5	2,0	3,8
Frankrike	1,5	3,9	3,2	0,7	1,6	4,0
Italien	1,6	4,1	2,8	0,8	1,9	4,0
Nederländerna	4,6	6,9	4,8	1,2	2,3	6,6
Portugal	4,3	6,2	4,2	1,7	2,4	5,9
Spanien	2,7	4,8	3,6	0,6	2,3	4,8
Tyskland	1,8	5,0	4,2	1,8	1,8	5,5
Österrike	2,4	5,3	3,9	1,7	2,1	4,9

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Tabell A7b. Förädlingsvärdespris i tillverkningsindustrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	-4,9	8,2	4,3	2,4	1,3	7,6
Euroområdet	0,1	4,0	2,8	1,1	1,1	4,6
USA	-1,2	-1,0	4,2	-0,2	2,1	3,8
Storbritannien	0,8	5,2	3,4	1,1	0,7	7,7
Norge	...	7,1	7,7	1,7	3,1	10,8
Belgien	0,9	-0,7	3,0	1,4	1,2	4,0
Danmark	-5,5	4,8	2,0	1,6	1,4	3,9
Finland	-3,6	-3,2	4,1	0,9	0,4	3,9
Frankrike	-1,1	3,4	3,0	0,5	0,5	6,7
Italien	-1,3	3,9	3,8	1,3	1,7	4,4
Nederländerna	-2,2	10,3	4,5	1,2	1,3	7,4
Portugal	4,5	5,5	5,4	1,4	1,8	6,5
Spanien	-0,2	3,7	3,1	0,6	1,8	3,1
Tyskland	1,3	4,5	2,7	0,9	1,0	4,5
Österrike	3,5	5,5	1,6	0,8	0,8	3,0

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Tabell A8a. Enhetsarbetskostnader (SEK) i hela ekonomin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	3,1	5,5	3,8	2,0	2,6	5,0
Euroområdet	2,6	8,8	5,4	4,2	3,2	8,8
USA	-58,9	-4,0	3,0	7,3	3,0	5,5
Storbritannien	4,9	10,1	7,1	3,7	2,9	8,8
Norge	...	2,3	2,5	1,7	3,8	5,1
Belgien	0,0	8,6	5,4	3,7	3,3	9,4
Danmark	-1,3	4,7	3,7	3,8	3,2	6,7
Finland	-4,1	6,3	4,8	3,6	3,3	7,8
Frankrike	0,6	6,3	4,8	3,5	2,9	7,6
Italien	3,8	7,9	4,3	4,0	3,4	7,4
Nederländerna	2,7	10,2	5,8	3,8	3,3	9,2
Portugal	5,7	11,5	7,4	4,9	3,8	10,3
Spanien	1,6	8,4	5,9	3,8	3,5	8,1
Tyskland	3,8	9,3	5,8	5,4	3,2	9,5
Österrike	7,7	12,8	7,1	5,0	3,6	10,9

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Tabell A8b. Enhetsarbetskostnader (SEK) i tillv.industrin, årliga procentuella förändringar, genomsnitt per tidsperiod

	2024 kv3	2023-2024	2020-2024	2013-2019	2000-2024	2022-2024
Sverige	5,3	9,5	2,2	1,3	1,2	4,8
Euroområdet	3,5	10,6	4,5	3,3	2,2	9,4
USA	-5,1	5,1	6,1	6,8	2,1	12,1
Storbritannien	...	9,0	5,7	2,7	0,1	14,2
Norge	...	2,6	2,9	0,8	2,4	6,3
Belgien	0,7	11,0	6,6	2,7	2,5	7,3
Danmark	-12,6	-0,5	0,0	1,4	0,9	1,3
Finland	-3,7	6,4	6,3	1,4	2,1	9,7
Frankrike	3,3	6,9	4,8	2,6	1,8	8,9
Italien	4,6	9,2	5,4	3,6	3,4	8,5
Nederländerna	0,3	12,0	4,7	3,3	2,2	10,0
Portugal	3,1	12,4	7,6	4,1	2,9	11,5
Spanien	0,5	6,6	4,3	2,6	2,6	6,3
Tyskland	5,1	8,6	4,3	4,5	2,3	8,8
Österrike	8,8	14,0	5,9	4,0	2,5	10,7

*) Genomsnitt t.o.m. kvartal 2, 2024. För Storbritannien t.o.m. kvartal 2 2023. Kalenderkorrigerade värden. Källor: Eurostat och egna beräkningar

Noter

¹ www.mi.se/lonestatistik/konjunkturlonestatistik.

² "En ny lönebildningsregim i Tyskland Konkurrenskraft utan lönenormering och centralisering", Ratio, 2018.

³ Se *Löneläget oktober 2023*, Medlingsinstitutet, oktober 2023

⁴ <https://standort-staerken.de/nordmetall-legt-angebot-ueber-36-prozent-vor>

⁵ "Utvecklingen av vinstandelar och enhetsvinster", Specialstudie, Konjunkturinstitutet, december 2023.

⁶ Eurosystem staff macroeconomic projections for the euro area, December 2024.

Tabell- och diagramförklaringar

Tabell 1: Lön enligt WAG i Labour Cost Index för europeiska länderna, Employment Cost Index för USA, lön per vecka enligt ONS i Storbritannien samt lönekostnadsindex i Norge. Inflationskomponenten avser harmoniserat konsumentprisindex för Europa.

Tabell 2: Avtalade löner enligt ECB respektive Medlingsinstitutet, Lön och arbetskostnad per timme enligt Eurostat (LCI), Arbetskostnad per anställd enligt Eurostat (Nationalräkenskaper).

Tabell 5: *) Genomsnitt t.o.m. kvartal 3, 2024. Kalenderkorrigerade värden. Källa: Eurostat och egna beräkningar.

Tabell 6: Genomsnitt för prognoser gjorda 2024 kvartal 4, samt KIs och Riksbankens prognoser från september. Omfattar följande prognosinstitut (sista prognosår): Konjunkturinstitutet (-2026), Riksbanken(-2026), SKR(-2026), Ekonomistyrningsverket(-2026), EU(-2026), Swedbank(-2026), SEB(-2026), Unionen(-2025). Från Konjunkturinstitutets sammanställning på www.konj.se.

Diagram 1: Löner enligt konjunkturlönestatistiken. Preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden oktober 2023 – september 2024. Avtalade löneökningar bygger på en sammanvägning av ca 70 kollektivavtal och avser centralt avtalade ökning av lönen, exklusive övriga kostnader/förmåner som kan ingå i avtalsvärdet. Se mer på www.mi.se/lonestatistik/konjunkturlonestatistik/.

Diagram 2: Löner enligt LCI (WAG) i Europa och ECI i USA. Se ruta i slutet av kapitlet om modellskattningen av den svenska ökningstakten det tredje kvartalet 2024.

Diagram 3: Lön enligt WAG i Labour Cost Index för europeiska länder och Employment Cost Index för USA. Inflationskomponenten avser harmoniserat konsumentprisindex för Europa.

Diagram 4: Säsongsrensade månadsvärden. Lönenivå (konjunkturlöner) i förhållande till konsumentprisindex exklusive räntekostnader (KPIF). Avtalsperioden respektive år avser avtal inom industrin, vilka ibland har andra revisionstidpunkter än vad som är fallet inom andra avtalsområden.

Diagram 5: I beräkningen av reallönen ingår lön i hela ekonomin enligt konjunkturlönestatistiken och konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Diagram 6: ECB:s indikator över avtalade löner baseras på nationella icke-harmoniserade data och innefattar överenskomna löneökningar mellan arbetstagare och arbetsgivare. Sociala avgifter ingår således inte. Den påverkas inte heller av förändringar i arbetstiden. Eftersom underlaget inte är helt harmoniserat kan dock behandlingen av bonusar och andra rörliga ersättningar variera mellan länderna. Täckningen kan också variera med avseende på vilka sektorer i ekonomin som ingår. Indeeds löneindikator, som är förskjuten 6 månader framåt, väger samman löner i jobbanonser i Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien och Tyskland.

Diagram 7: Avtalade löner enligt ECB, Lön och arbetskostnad per timme enligt Eurostat (LCI), Arbetskostnad per anställd enligt Eurostat (Nationalräkenskaper).

Diagram 8: Avtalade löner enligt Medlingsinstitutet, Lön och arbetskostnad per timme enligt Eurostat (LCI), Arbetskostnad per anställd enligt Eurostat (Nationalräkenskaper).

Diagram 9: Säsongsrensade värden. Svenska löner enligt konjunkturlönestatistiken, inklusive modellskattning för retroaktiv lön augusti 2023–juli 2024.

Diagram 10: Lön enligt WAG i Labour Cost Index länder och Employment Cost Index. Inflationskomponenten avser harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

Diagram 11: Kraven från IG Metall ställs i regel i slutet av året och avser 12 månaders förändringstakt. I diagrammet förlängs kraven så att de

avser innevarande år och kommande avtalsår utan nya krav. År 2010, 2011 och 2020 ställdes inga lönekrav. Avtalade och utgående löneökningar avser årsgenomsnittet januari-december respektive år. Utgående löner är beräknade med Eurostats Labour Cost index (LCI).

Diagram 12: Säsongsrensade kvartalsvärden t.o.m. andra kvartalet 2024.

Diagram 13: Avser bruttovinstandelen, dvs. bruttoöverskottet (förädlingsvärdet minus arbetskostnadssumman) i förhållande till förädlingsvärdet, justerad för egenföretagares arbetsinsats. Fastighetsbranschen är exkluderad. Anledningen är att det inte är en omfattande bransch bland de anställda totalt, men med högt bidrag till det totala förädlingsvärdet. Det betyder att även små förändringar av arbetade timmar får överdrivet stort genomslag för bland annat arbetsproduktiviteten. För att kunna göra internationella jämförelser skiljer sig även definitionen av näringslivet åt och här exkluderas privat vård och utbildning från näringslivet av datatillgänglighetsskäl. (Det är dock två branscher där den marknadsmässiga prismekanismen delvis är satt ur spel.)

Diagram 14: Se diagram 11.

Diagram 15: Export avser real export av varor och tjänster.

Diagram 16-21: Säsongsrensade värden.

Diagram 22-27: Den totala förändringen i förädlingsvärdets prisdeflator uppdelat i bidraget från enhetsvinst per enhet (driftöverskottet relativt förädlingsvärdet) och enhetsarbetskostnaden (arbetskostnadssumman relativt förädlingsvärdet).

Diagram 28: Säsongsrensade värden.

Diagram 30: Egen standardisering av säsongsrensade netttotal.

Diagram 31: Säsongsrensade värden.

Diagram 32: Arbetslösa som andel av arbetskraften, säsongsrensade värden för euroområdet och säsongsrensade och utjämnade värden för Sverige.

Diagram 33–36: Genomsnitt för prognoser gjorda 2024 kvartal 4, samt KIs och Riksbankens prognoser från september. Omfattar följande prognosinstitut (sista prognosår): Konjunkturinstitutet(-2026), Riksbanken(-2026), SKR(-2026), Ekonomistyrningsverket(-2026), EU(-2026), Swedbank(-2026), SEB(-2026), Unionen(-2025). Från Konjunkturinstitutets sammanställning på www.konj.se.

Diagram 37: PPI (Producentprisindex) visar genomsnittlig prisutveckling på dels produkter som levereras från svenska producenter (både inrikes och på export), dels produkter som importeras.

Diagram 38: Utöver varu- och tjänstepriser ingår energipriser, kapitalstock och räntekostnader i konsumentprisindex.

Diagram 39: Harmoniserat konsumentprisindex för europeiska länder. Boräntekostnader ingår inte.

Diagram 40: Harmoniserat konsumentprisindex för europeiska länder. Boräntekostnader, livsmedel och energi ingår inte.

Diagram 41: KPI exklusive ränte- och energikostnader. Värden för 3- respektive 6-månaders inflation baseras på genomsnittliga geometriska medelvärden för månatliga förändringsfaktorer, upphöjt till 12.

Diagram 42: Enkelt genomsnitt av förväntningarna från fack respektive arbetsgivare.

Diagram 43: Sista månaden är ett genomsnitt för 1–15 december 2024.

Diagram 44: Sista månaden är ett genomsnitt för 1–15 december 2024.

Diagram A1–A12: Lön enligt Labour Cost Index i europeiska länder, enligt ECI i USA och enligt lönestatistiken från ONS i Storbritannien. Inflationen avser harmoniserat konsumentprisindex i europeiska länder, i övriga CPI (KPI). Boräntekostnader är inte med i inflationen.

MEDLINGS-
INSTITUTET

Medlingsinstitutet
Box 1236
111 82 Stockholm
Telefon: 08-545 292 40
Webbplats: www.mi.se